

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

**Autorské právo
v internetových médiích**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Autor práce: Eliška Truhlářová

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Eliška TRUHLÁŘOVÁ**
Osobní číslo: **R18M0430P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Autorské právo v internetových médiích**
Zadávací katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Média
3. Autorské dílo
4. Autorská práva
5. Autorská práva a internet
6. Právní úpravy autorského práva
7. Porušování autorských práv
8. Předpokládaná budoucnost a vývoj
9. Závěr

Rozsah diplomové práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- JANSÁ, Lukáš, OTEVŘEL, Petr, ČERMÁK, Jiří, MALIŠ, Petr, HOSTAŠ, Petr, MATĚJKA, Michal, MATEJKA, Ján. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4.
- ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4.
- TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2. upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Pavla Tloušťová, Ph.D., MBA

Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce:

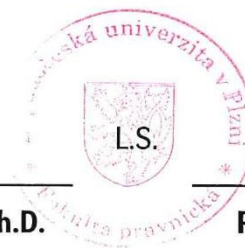
21. února 2022

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2023

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 9. září 2022

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Autorská práva v internetových médiích zpracovala zcela samostatně a výhradně s použitím pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů, jež jsou řádně vyznačeny v seznamu použitých zdrojů a literatury způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni 31. března 2023

.....
Eliška Truhlářová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala JUDr. Pavle Tloušťové, Ph.D., MBA za její odborné a velmi vstřícné vedení a cenné rady při vedení mé diplomové práce.

Obsah

1	Úvod.....	Chyba! Zázložka není definována.
2	Média.....	9
2.1	Dělení médií.....	10
2.2	Internetová média.....	11
3	Autorské dílo.....	12
3.1	Autor díla.....	14
4	Autorská práva.....	15
4.1	Historie.....	17
4.2	Autorská osobnostní práva.....	18
4.3	Autorská majetková práva.....	19
4.3.1	Licenční smlouva.....	20
4.4	Předmět úpravy a jeho cíl.....	21
4.5	Výjimky a omezení autorského práva.....	22
5	Autorská práva a internet.....	23
5.1	Užití díla prostřednictvím internetu.....	24
5.2	Stahování autorských děl.....	25
5.3	Sdílení autorských děl.....	26
5.3.1	Odpovědnost za sdílení obsahu.....	26
6	Právní úpravy autorského práva.....	27
6.1	Česká úprava.....	27
6.2	Mezinárodní úprava.....	28
6.2.1	Mezinárodní smlouvy.....	28
6.3	Evropská úprava.....	32
6.4	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790.....	35
6.4.1	Článek 17.....	38
6.4.2	Žaloba Polské republiky.....	42
6.4.3	Článek 15.....	44
6.5	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789.....	47
6.6	Transpozice směrnic 2019/790/ES (DSM) a 2019/789/ES (OnlineSatCab).....	51
6.6.1	Česko.....	52
6.6.2	Francie.....	55
6.6.3	Itálie.....	56
7	Porušování autorských práv.....	57
8	Předpokládaná budoucnost a vývoj.....	58
9	Závěr.....	60

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Autorský zákon = Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

ABGB = Všeobecný zákoník občanský

WIPO = Světová organizace duševního vlastnictví

OSN = Organizace spojených národů

GATT = Všeobecná dohoda o clech a obchodu

Senát USA = Senát Spojených států amerických

WTO = Světová obchodní organizace

TRIPS = Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví

WCT = WIPO Copyright Treaty

WPPT = WIPO Performances and Phonograms Treaty

DMCA = Digital Millennium Copyright Act

ACTA = Anti-Counterfeiting Trade Agreement

EP = Evropský parlament

DMS = Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

EU = Evropská unie

ČR = Česká republika

Rada, Rada EU = Rada Evropské unie

Soudní dvůr = Soudní dvůr Evropské unie

SatCab = Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

OnlineSatCab = Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789 ze dne 17. dubna 2019, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů, a kterou se mění směrnice Rady 93/83/EHS

CD = kompaktní disk

1 ÚVOD

Internet je v moderním světě prakticky všudypřítomný. Pro naprostou většinu z nás je běžné, že se na něj připojíme, kdy chceme a odkud chceme. Můžeme díky němu sledovat události ve světě s minimálním zpožděním či dokonce v reálném čase. Sdílení dat a informací tak nikdy nebylo jednodušší a je zdrojem takřka neomezené zábavy, která je díky přenosné technologii vždy při ruce.

Tak snadný přenos je bezesporu skvělý, ale asi jako vše na tomto světě, i to má své stinné stránky a zejména autoři děl, které jsou chráněné autorským zákonem, by o tom mohli vyprávět. Neoprávněné sdílení chráněných děl je jednodušší, než bylo kdykoliv předtím. Ať už se jedná o film, muziku nebo jiné dílo, tak přístup k němu není vázán na žádný hmotný nosič, jako tomu bývalo dřív. Vypalování písni na CD a nahrávání filmů na kazety je už minulostí, a tak se díla šíří daleko masivněji, a to za použití minimálních finančních prostředků.

Pokud se dílo dostane do prostředí internetu již během krátké chvíle se stihne rozšířit do celého světa. To samozřejmě stěžuje účel autorského práva, kterým je ochrana tvůrců děl či jiných nositelů autorských práv před neoprávněným nakládáním s jejich dílem. Problémem internetu je jistý pocit anonymity jeho uživatelů a snadné sdílení. Ačkoliv by většina uživatelů zboží z kamenného obchodu neukradla, i když spíše jen ze strachu z dopadení, tak nahrát chráněné dílo na internet pro ně není problém, a to právě kvůli tomu, že díky technologiím a pokulhávající právní úpravě, většina z nich strach z odhalení mít nemusí.

To, že je třeba autorská díla chránit je vnímáno globálně, a tak je snaha oblast ochrany upravit nejen na úrovni národní, ale také mezinárodní. Reakce zákonodárců na změnu ve vývoji technologií a nových trendů v této oblasti je podstatně zpožděná.

Cílem práce je přiblížit, co je vlastně takové internetové médium, jakým způsobem dochází k užití děl v internetovém prostředí a shrnout vývoj právní úpravy ochrany. Jak se jistě mnozí mohli dozvědět, v poměrně nedávné době došlo na poli ochrany děl na internetu k poměrně významné a diskutované změně. Jedná se o zřejmě největší změnu za poslední desítky let a to vydáním dvou Evropských směrnic. Některá jejich ustanovení se stala hojně diskutovanými a vyvolávají kontroverzi, proto se v práci jimi budu zabývat včetně vtělení této úpravy

především do českého právního řádu. A na závěr se zaměřím na porušování autorských práv a na další předpokládaný vývoj v úpravě.

2 Média

Slovo médium má původ z latiny a znamená prostředek či zprostředkovatel. Tedy to, co zprostředkovává, co stojí uprostřed mezi dvěma nebo více stranami a vzájemně je spojuje. Cokoliv, co zprostředkovává nějakou informaci tudíž nazýváme médiem. A média, která zprostředkovávají sdělení, označujeme jako média komunikační.¹ Médiem tak může být vše, co přenáší cokoli smysly vnímatelného.

Média tvoří společenský systém, který se řídí vlastními pravidly, je schopný reprodukce sebe sama i prosazení se svými vlastními silami v okolním prostředí. Má poměrně úzký vztah se systémem politickým, oba navzájem se ovlivňují. Média vnucují politickému systému vlastní pravidla a politický systém se snaží si média podřídit.²

Klíčová je pro média jejich nezávislost. Jak finanční, tak nezávislost od státu je důležitá pro každý demokratický nezávislý mediální systém. Pro média veřejnoprávní je rovněž podstatná nezávislost na trhu. Je důležité, aby mohla média zprostředkovávat informace, které jsou založené na mnoha odlišných názorech, a to bez podřízenosti komerčním zájmům.

Média zajišťují především světovou komunikaci, bez které si už moderní svět ani prakticky nelze představit. Z toho vyplývá, že ve společnosti mají média mnoho funkcí, z nichž některé mají vyšší důležitost než jiné. Hlavní funkce masových médií jsou 4. Většina lidí využívá média zejména kvůli zábavě, ale důležitá jsou i kvůli dohledu společnosti nad systémem politickým, v souvislosti s tím poskytují informace o problémech, událostech a vývoji ve společnosti. Média mají vliv na interpretaci událostí ve světě, pomocí nich je událostem přiřazen určitý význam. Tím vlastně určují, co je a co není důležité a ovlivňují to, nad čím budou

¹ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7, str.16

² ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6., str. 27

či by měli lidé přemýšlet. V neposlední řadě jsou média významná pro sdílení různých světových kultur.³

2.1 Dělení médií

Média se dají rozdělit do mnoha kategorií. Je zde uvedeno jen několik způsobů dělení, ale existuje jich mnohem více.

Nejprve vznikala média, která byla univerzální a nezbytná pro dorozumívání se lidmi. Ty můžeme označit jako primární média a řadíme sem řeč a nonverbální komunikaci. Později vznikala sekundární média, díky kterým bylo možné komunikovat na dálku a jejich příkladem je telefon.

Postupně se vyvinula média terciální, ty označujeme jako média masová. Ta slouží ke komunikaci celospolečenské. Charakteristickými rysy jsou pro ně: dostupnost a využívání větším počtem uživatelů, obsah použitelný pro uživatele, který je jimi nabízen průběžně či pravidelně a existence takového média je závislá na zájmu a potřebách uživatelů.⁴ Můžeme je dále dělit na média printová (tisková) a elektronická. Printová média jsou buď periodická (např. časopisy) nebo neperiodická (např. knihy) a jsou upraveny Zákonem č. 40/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů. Mezi elektronická řadíme televizi či rozhlas a upravuje je Zákon 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů.⁵

Ve 20. století se vyvinula média kvartální a nejčastěji bývají označována jako „nová“ či „digitální“. Přesto je vymezení pojmu „nová média“ poněkud problematictější. Slovo nová přitom odkazuje spíše na to, že jsou tato média vytrvalým a stálým zdrojem technologických a komunikačních inovací, než že by je lidstvo znalo tak krátce. Digitální počítače se vyvíjeli již od 60. let minulého století. A tak není divu, že to, co se řadí do nových médií, se postupem času vyvíjí.

³ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6., str 27–28

⁴ JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.

⁵ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6., str 9

Digitální média jsou založena na digitálním signálu, který je nespojitý, na rozdíl od analogového, a jeho základem je numerické kódování dat a využívání binárního kódování.⁶

2.2 Internetová média

Co jsou média, je už je jasné, ale co si představit pod pojmem internetová média?

Jak už bylo dříve zmíněno, můžeme je jinak nazvat médii novými. Tento pojem přesto není nejvhodnější. On ani název internetová média není obecně považován za ideální, jelikož internet sám o sobě médiem není, nýbrž je prostředím, ve kterém jsou média šířena. Internet se dá nazývat jakousi sítí více sítí. Jedná se o systém, který propojuje informační sítě po celém světě a tím umožňuje přenos informací. Jako nejpřesnější označení tohoto typu médií tedy bývá užíván výraz: digitální média. Jelikož tato média pro svou funkci užívají digitální kódování. Přesto ani s tím, že by digitální média byl pojem, který je jen jiným označením pro média internetová, mnozí nesouhlasí.

Oproti médiím, která využívají analogové technologie, lze ty digitální snadno ukládat, kopírovat a daleko snáze sdílet s ostatními. Což vedlo nejen ke změně různých průmyslových odvětví, ale i nutnému přizpůsobení autorského práva těmto změnám.

K nástupu a rozvoji internetových médií došlo na přelomu 20. a 21. století a změnilo to podobu televizního vysílání. Předchůdce internetu, jaký známe dnes, vznikl v roce 1969 pod názvem ARPANet a vyvinuli ho američtí informatici. Co se týče České republiky, tak k prvnímu připojení k internetu u nás došlo v roce 1992, a to z počítače na Českém vysokém učení technickém v Praze.

Internetová média jsou taková média, která pro své fungování potřebují internet a fungují na základě propojení počítačů, digitalizaci a na telekomunikačních sítích. Tím umožňují jak komunikaci na dálku, tak komunikaci mezi celou společností. Jejich velkou výhodou je aktuálnost.

⁶MACEK, Jakub. *Úvod do nových médií*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. ISBN 978-80-7464-025-4., str. 22

Tato média získala tolik popularity kvůli mnoha výhodám, které umožňují. Klasická média zpravidla vychází, nebo jsou určitým způsobem zveřejňována v daných časových intervalech. Tudíž se na informace, které přenášejí, nemůžeme podívat v moment který chceme, a nebo už nejsou aktuální. Uživatelé internetových médií navíc obvykle mohou na informace reagovat a tím je i do určité míry ovlivnit. Jejich obrovskou výhodou je dostupnost prakticky odkudkoliv, ale i dostupnost finanční. Pokud máme přístroj, který se dokáže připojit k internetu a máme zaplacený poplatek pro připojení, pak se dá připojit k internetu skoro všude. Navíc spousta kaváren a veřejných institucí nabízejí připojení zdarma.

Vznik a masivní užívání takových médií ovšem nepřinesl jen výhody, ale také celou řadu nevýhod. Mezi ně patří ztráta soukromí. Pokud například někdo chce využívat sociální sítě, musí se zaregistrovat a při tom vyplnit celou řadu údajů o sobě. Nebo při návštěvě webových stránek jsou používány tzv cookies, které umožňují webu zaznamenat informace o vaší návštěvě, díky tomu pak prohlížeč ukazuje cílené reklamy. Hrozbou, především u mladších jedinců, je možný vznik závislosti na internetových médiích. Užívání neověřených médií na internetu také často vede k nechtěnému zatažení viru do přístroje.

3 Autorské dílo

Autorské dílo je předmětem autorského práva. Co je autorským dílem ve smyslu, co je předmětem autorského práva dle úpravy zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“), najdeme v § 2 tohoto zákona. Odstavec 1 je považován za tzv. generální klauzuli. Tedy aby bylo autorské dílo chráněno tímto zákonem, musí splňovat podmínky v něm uvedené.

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální,

*jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.*⁷

V § 2 odstavci 2 Autorského zákona je vyjádřeno, co se dále za dílo dle tohoto zákona považuje. Díla uvedená v tomto odstavci jsou jakousi zvláštní kategorií autorských děl. Jedná se o počítačové programy fotografie a výtvary vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvozem. A dále také databáze, které způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jsou autorovým vlastním duševním výtvozem a jsou zveřejněny. Povaha počítačových programů je spíše technického rázu, přesto jsou chráněny jako díla literární. Je nutné ovšem vycházet i z odlišné povahy softwaru, a to jak z odlišnosti tvorby, tak jeho využívání.

Třetí odstavec vymezuje určité výjimky. Tedy že některá díla, která by jinak byla chráněna dle Autorského zákona jím chráněna nebudou, a to z důvodu veřejného zájmu. Výjimka se vztahuje například na úřední dílo či výtvar tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní nebo o dílo pseudonymní,...

Aby dílo bylo považováno za dílo autorské, tak musí splňovat 3 podmínky. Musí se jednat o výsledek tvůrčí činnosti, být jedinečné a musí být vyjádřeno ve smysly vnímatelné podobě, a to jako výsledek určité tvůrčí kategorie.

Je nutné, aby dílo bylo vyjádřeno v podobě, kterou lze vnímat jakýmkoliv smyslem, ale postačí, pokud je dílo vnímatelné jen omezenému nebo malému okruhu osob. Musí být takovým projevem, který je sdělitelný. Tento požadavek je důležitý už jen pro to, aby se mohlo mluvit o vzniku nějakého výtvaru a aby mohl působit na obecnost. Postačí přitom, pokud je dílo zachyceno ve smysly vnímatelné podobě dočasně. Ochrana se vztahuje i na části děl, skici nebo náčrty, ale nevztahuje se na pouhé nevyjádřené myšlenky.

Že se musí jednat o výsledek tvůrčí činnosti znamená, že jde vždy o činnost duševní, ale může být doplněna i činností jinou např. mechanickou. Není důležité, zda byla tvůrčí činnost vykonána s pomocí technického zařízení nebo nikoliv. Za tvůrčí činnost se nepovažuje to, pokud dílo vznikne vlastní činností počítačů či

⁷ § 2 odst. 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

jiných přístrojů. Jde o činnost, při níž dochází k vytvoření nehmotného artefaktu, a to závisí na osobní vlastnosti tvůrce. Což je zejména schopnost jeho ducha literárně, umělecky, vědecky nebo jinak tvořit. O vlastní duševní výtvar se jedná, pokud odráží osobnost tvůrce. Někdy je proto dílo označováno jako duševní plod.

Podmínka jedinečnosti znamená, že tvůrčí činnost musí být nezaměnitelného rázu. Dílo musí mít jakousi autorskoprávní individualitu. Nemusí jít o individualitu ve smyslu obecném, ale o nejosobitější ztvárnění výtvaru na základě výběru autora z jeho tvůrčích možností. Nejedná se o jedinečnost 100%, ale takovou, která se absolutní jedinečnosti blíží⁸

Podmínku jedinečnosti nemusí splňovat fotografická díla, databáze a počítačové programy. U nich je místo toho stanovena podmínka jiná, a to podmínka původnosti. K tomu, aby byl počítačový program, databáze nebo fotografie považovány za autorské dílo, postačí nižší stupeň vynaložené tvůrčí činnosti. Původností se myslí, že se jedná o vlastní duševní výtvar. Jiná kritéria pro určení, že se jedná o autorské dílo se neužívají. Většina takových děl by totiž jinak nebyla schopna dosáhnout toho, aby byla dle Autorského zákon chráněna. Je tedy možné, aby typově stejné programy vytvořilo více autorů a všechny budou dle tohoto zákona chráněny. Počítačový program užívá stejnou ochranu jako dílo literární bez ohledu na formu jeho vyjádření.⁹

Díla různých autorů, která se běžně vyskytují v internetovém prostředí, z velké části splňují podmínky pro to, aby je bylo možné považovat za díla autorská, a tedy jsou autorským zákonem chráněna.

3.1 Autor díla

Autorem díla je osoba, která ho vytvořila. Podle našeho právního řádu nemůže být autorem právnická osoba, pouze osoba fyzická. Jelikož právnická osoba ze své podstaty není povahově nadána schopností tvořit.

⁸ TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.

⁹ VAJBAROVÁ, Radka. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů*. [online]. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, fakulta právnická. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová.

Autorské právo je absolutní a vzniká i osobám, které jsou omezeny na svéprávnosti. Je to z toho důvodu, že vznik těchto práv nespočívá na právním jednání, nýbrž na jiné právní skutečnosti, kterou je osobní vytvoření literárního, jiného uměleckého nebo vědeckého díla. Způsobilost mít právo autorské se totiž odvozuje od existence právní osobnosti ne od svéprávnosti. Autorství k dílu je založeno na neformálním principu autorství, spočívá na objektivní pravdě, ale domněnka autorství je vyvratitelná.¹⁰

Autorem je osoba, jejíž jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle, či je zapsané u díla v rejstříku předmětů ochrany. Tak to platí dle právní domněnky. Může se stát, že je dílo z důvodu vůle autora, aby bylo takto uvedeno, zveřejněno bez udání autora jména. Takové autorské dílo je dílem anonymním. Pokud je dílo zveřejněno pod jménem krycím nebo pod uměleckou značkou, jedná se o dílo pseudonymní.

Vznikne-li dílo společnou tvůrčí činností více autorů, jde o dílo spoluautorské a toto dílo, včetně autorských práv, k němu náleží spoluautorům společně a nerozdílně. O dílo spoluautorské se jedná, pokud jednotlivé části díla není možné užívat samostatně. Tím se liší dílo spoluautorské od díla souborného. Autorem souborného díla je fyzická osoba, která jednotlivá díla tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala.¹¹

4 Autorská práva

Autorská práva jsou speciální osobnostní práva. Jejich nositelem nemůže být každý. Nositelem je osoba, která je autorem, a to na základě výsledku své činnosti.

Dělí se na 2 druhy. Na výlučná osobnostní práva, ta jsou spojena pouze s osobou autora a tím pádem jeho smrtí zanikají. Kdežto výlučná majetková práva smrtí nezanikají a mohou tudíž být předmětem dědictví. Oproti právům průmyslovým, jsou autorská práva teritoriálně omezena a neexistuje možnost

¹⁰ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4. str. 33-34

¹¹ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6. str. 308-309

speciální regionální nebo mezinárodní ochrany. Aplikuje se princip národního zacházení, což znamená, že cizincům je přiznána totožná ochrana jako národnímu autorovi.¹²

Autorská práva jsou souborem oprávnění a zákazů soukromého práva, ale taktéž zasahují i do veřejnoprávních vztahů. Řadí se mezi práva k nehmotným statkům, která spadají do práva duševního vlastnictví.¹³ Autorské právo, včetně práv souvisejících s právem autorským, je souborem norem, který upravuje vztahy vznikající v souvislosti s tvorbou a společenským uplatňováním literárních, vědeckých a uměleckých děl. Patří sem tedy i normy, které nejsou součástí Autorského zákona, ale všechny předpisy, které upravují vztahy v autorském právu.¹⁴ Takto vnímáme autorské právo ve smyslu objektivním.

Mezi předpisy, které dále kromě Autorského zákona upravují autorské právo patří jakožto obecný pramen soukromého práva Z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a dále například: Z. č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, Z. č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, Z. č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich,...

Česká republika jakožto člen Evropské unie se musí řídit i právní úpravou Evropské unie, jinak tomu není ani v oblasti autorského práva. Unijní úprava jednak ovlivňuje vnitrostátní právo, co se týče implementace směrnic, ale pak jsou zde ještě obecně působící nařízení a mezinárodní dohody.

V subjektivním smyslu jsou to práva autora, či jiného nositele práv, která mu právě objektivní právo zaručuje. Tato oprávnění vychází z osobnostních a majetkových práv k dílu a jsou právy absolutními. Takových práv se autor nemůže vzdát a jsou rovněž nepřevoditelná. To se nevztahuje na práva související s právem autorským, která převoditelná jsou, s výjimkou práv výkonného umělce.

¹² KOUKAL, Pavel, MYŠKA, Matěj, PULLMANNOVÁ, Helena, VOJTÍŠKOVÁ, Terezie, ZIBNER, Jan. *Právo duševního vlastnictví* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020. Elportál. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html

¹³ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6., str. 303

¹⁴ KNAP, K. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Linde, 1998, str. 15

4.1 Historie

Díla, vytvořená člověkem, se objevovala již v pravěku. Jednalo se například o různé sošky nebo jeskynní malby. Ochrana autorských práv však začala být diskutována a užívána až mnohem později. Ačkoliv jsou dnes tato práva známa prakticky po celé planetě, tak započala v Anglii a jeho historie se datuje od 18. století.¹⁵

První plnohodnotný předpis týkající se autorského práva byl vydán v Anglii v roce 1709 s názvem Statute of Anne také známý jako Copyright Act.¹⁶ Tento zákon byl pojmenován po královně Anně a nebyl primárně určen k ochraně autorských práv. Jeho cílem bylo spíše zavedení určité cenzury. Statut poskytoval ochranu vydavatelům knih, a to tím že k tomu, aby vydavatel mohl vydávat knihy, musel mít majestátní povolení. Ochrana byla poskytnuta po dobu 14 let a pro knihy vytištěné před vydáním statutu to bylo 21 let. Po uplynutí doby přešla práva autorská na autora, byl-li ještě na živu, a to na dalších 14 let. Zákon stanovil výhradní právo tisku a přetištění knihy. Za porušení následovala pokuta, z níž část náležela autorovi knihy a část koruně. Aby však mohla být podána žaloba, musela být kniha zapsána v rejstříku papírnické společnosti.¹⁷

Autorské právo, stejně jako jakýkoli druh práv, reaguje na vývoj ve společnosti. Proto se úprava autorských práv nejevila nutnou do doby, než se začaly používat efektivní kopírovací technologie. A i tehdy v době průmyslové revoluce, která probíhala v 18. a 19. století měla pro společnost jako celek větší význam ochrana duševního vlastnictví na poli technologického vývoje, než-li ochrana v oblasti umění a literatury. Do Statute of Anne ochrana autorských práv buď neexistovala vůbec, nebo byly pokusy o úpravu dané problematiky omezené. Na druhé stranu právě to přispělo k tomu, že známe různá středověká díla, u kterých již není znám autor.¹⁸

¹⁵ KLEIN, Bethany, Giles MOSS a Lee EDWARDS. *Understanding copyright: intellectual property in the digital age*. Los Angeles: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4462-8584-8. str. 10

¹⁶ HRABEC, Tomáš. *Autorské právo a internet*[online]. Praha, 2014. Dostupné z: <https://is.ambis.cz/th/qwg1h/BP-Hrabec.pdf>. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, katedra práva. Vedoucí práce JUDr. Martin Nogol, MPA, str. 16

¹⁷ NORMAN, Jeremy M. *The statute of Anne: The first copyright statute* [online]. Dostupné z: <https://www.historyofinformation.com/detail.php?entryid=3389>

¹⁸ DOUPOVEC, Michal. *Proměna autorského práva v éře digitálních médií*[online]. Brno, 2015. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/os0h5/Promena_autorskeho_prava_v_ere_digitalnich_medii_finalni_verze_gb

Ačkoli se za počáteční úpravu autorského práva považuje Statute of Anne, tak ještě před ním Anglický parlament vydal The Licensing of the Press Act a to v roce 1662. Akt byl vydán jen na omezenou dobu a to na 2 roky, nakonec ale platil až do roku 1695. Tento akt zakazoval tisk, prodej a dovoz knih a jiných literárních děl, která byla v té době považována za kacířská, pobuřující, schizmatická nebo jinak nevhodná.

V 19. a 20. století bylo Království české součástí Rakouska-Uherska, což ovlivnilo veškeré zákonodárství. V roce 1811 byl vydán Všeobecný zákoník občanský (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch), který je také znám pod zkratkou ABGB a platil v českých zemích až do roku 1950. Z jeho ustanoveních je zřejmé, že uznával právo autorské.

První větší snahy o úpravu nejen autorského práva, ale ochrany duševního vlastnictví celkově, se začaly objevovat na konci 19. století, kdy začalo docházet i k mezinárodní spolupráci v této oblasti.

4.2 Autorská osobnostní práva

Osobnostní práva autora jsou vymezena v § 11 Autorského zákona a jde o práva:

- Rozhodnout o zveřejnění díla
- Osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění díla
- Na nedotknutelnost jeho díla
- Na autorský dohled

Dílo nesmí být užito způsobem, který by snižoval jeho hodnotu. Právem na autorský dohled a na nedotknutelnost díla se myslí hlavně právo dohlížet na to, je-li dílo užíváno způsobem, který jeho hodnotu nesnižuje a právo udělit svolení k zásahu do díla.

Řadí se mezi ně i právo na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora a právo na autorskou korekturu.¹⁹

Tato práva zanikají smrtí autora a po jeho smrti si nikdo nesmí osobovat autorství k dílu. Nejedná-li se o anonymní dílo, pak by měl být autor uveden. Ochrany osobnostních práv se může domáhat nejen autor, ale i osoba autorovi blízká, právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce, a to i po zániku majetkových autorských práv.

4.3 Autorská majetková práva

Tato práva trvají nejen po dobu života autora, ale ještě dalších 70 let po jeho smrti, jde-li o dílo spoluautorské, počítá se doba od smrti posledního z nich a obdobně u díla spojeného. Po uplynutí doby, se dílo stává tzv. volným a může ho každý volně užívat způsobem, který nesnižuje hodnotu díla. U děl anonymních, pseudonymních a osiřelých trvají majetková práva 70 let od oprávněného zveřejnění díla.²⁰ A jak již bylo zmíněno výše, tak tato práva mohou být předmětem dědictví.

Své dílo může autor užívat a k výkonu práva užívat může udělit jinému oprávnění. Jiná osoba může dílo v jiném případě užít jen, pokud se jedná o volné užití anebo tzv. zákonnou licenci.

Oprávnění k výkonu majetkových práv se obvykle uděluje poskytnutím licence skrze licenční smlouvu. Tato smlouva neumožňuje zasáhnout do práv osobnostních.²¹

Demonstrativní výčet toho, co se rozumí užitím díla je v § 12 odst. 4 Autorského zákona a jde o:

- právo na rozmnožování díla
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla

¹⁹ ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6., str. 310

²⁰ § 27 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

²¹ KOUKAL, Pavel, MYŠKA, Matěj, PULLMANNOVÁ, Helena, VOJTÍŠKOVÁ, Terezie, ZIBNER, Jan. *Právo duševního vlastnictví* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020. Elportál. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html

- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla
- právo na sdělování díla veřejnosti

4.3.1 Licenční smlouva

Licenční smlouvou poskytuje autor nabyvateli licence. Licencí se rozumí oprávnění k užívání konkrétního práva k duševnímu vlastnictví. A nabyvatel se zavazuje poskytnout za licenci autorovi odměnu. Výše odměny nebo způsob jejího určení musí být ve smlouvě stanoven, ale může být stanovena i dle výnosů z využití licence, ale také může být ujednáno, že je poskytnutí licence bezúplatné. Pokud by bylo jasné z vůle stran, že chtěli smlouvu uzavřít, ale odměnu si nedohodly, pak bude smlouva platnou i bez stanovení výše odměny. Pokud by odměna autora díla byla nepoměrná k zisku nabyvatele z licence, je možné, aby se domohl dodatečné odměny.²² Licence může nabyvatele opravňovat ke všem nebo k omezenému rozsahu způsobů užití.

License může být výhradní nebo nevýhradní. O výhradní licenci se jedná, pokud ji autor nesmí poskytnout další osobě a ani užívat dále dílo v mezích, ke kterým licenci udělil. U nevýhradní licence autor smí dílo dále užívat i poskytovat licenci dalším osobám. Ujednájí-li si to strany, pak nabyvatel může poskytovat dalším osobám podlicence v rámci oprávnění, která mu z licence plynou.

Časový rozsah licence je omezen na dobu jednoho roku a není-li ve smlouvě ujednáno jinak, pak je územní rozsah omezen na Českou republiku. Pokud nabyvatel licenci nevyužívá, či ji nevyužívá dostatečně a pokud jsou tím značně nepříznivě dotčeny oprávněné zájmy autora, může autor od smlouvy odstoupit, není-li nevyužívání zapříčiněno ze strany autora. Nevyužíváním licence není nijak dotčeno právo na odměnu autora.

²² KOUKAL, Pavel, MYŠKA, Matěj, PULLMANNOVÁ, Helena, VOJTÍŠKOVÁ, Terezie, ZIBNER, Jan. *Právo duševního vlastnictví* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020. Elportál. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html

Je možné se setkat s pojmem nepravá licence. Tak je označováno oprávnění, které neplyne ze smluvního závazku, nýbrž vzniká ze zákona, správního rozhodnutí či jiné skutečnosti. Může se tak jednak například o tzv. zákonné licence.

Autorský zákon upravuje licenční smlouvy jen okrajově, hlavní těžiště úpravy obsahuje Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

4.4 Předmět úpravy a jeho cíl

Autorské právo upravuje:

- práva autora k jeho dílu
- práva související s právem autorským mezi které patří například: práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženin jím vydaného díla pro osobní potřebu
- právo pořizovatele k jím pořízené databázi
- ochranu autorských práv
- kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským²³

Předmětem autorského práva je autorské dílo, které je specifikované v druhé části této práce. Autorské právo tedy poskytuje takovému dílu ochranu a tím je i poskytnuta ochrana autorovi díla, aby nedošlo ke zneužití jiným, který by si přivlastnil jeho nápad.

Práva duševního vlastnictví celkově mají mnohoznačnou povahu a jejich vliv je přímý i nepřímý. Zajištěním odměny autorovi stimulují tvořivost, díky možnosti obrany proti nezákonnému zneužití těchto práv přispívají k dostupnosti výsledků děl. Ovlivňují ekonomickou aktivitu, jelikož přispívají k ochraně investic vložených do výroby produktu a tím umožňují vytváření pracovních příležitostí. A v neposlední řadě zaručují autorovy ochranu cti a reputace.²⁴

²³ § 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

²⁴ LIEDES, Jukka. Překlad: HOUDEK, Lukáš. *Mezinárodní autorská práva – nové perspektivy*[online]. Dostupné z: <https://nb.vse.cz/~bohacek/pr202/matp202/autor2.htm>

Ač v posledních třech letech v oblasti autorského práva docházelo k mnoha zvrátům, je i nadále právní úprava chápána jako hledání rovnováhy mezi právy autorů a dostupností děl pro širší veřejnost. Na jedné straně je v úpravě snaha posilovat práva autorů a na druhé straně jsou do právní úpravy začleněny i výjimky z práva autorského, které umožňují užívat bezplatně díla širší veřejnosti, která jsou autorským právem chráněna²⁵

Existence ustáleného a jasného právního rámce je velice důležitá pro finanční stránku výroby a distribuci informačních služeb, audiovizuálních služeb, počítačových programů, hudby atd. Těžko by se dalo předpokládat, že autoři, producenti, vydavatelé a další držitelé práv poskytnou dílo do prostředí sítí, nebudou-li mít dostatečné právní záruky.

4.5 Výjimky a omezení autorského práva

Omezení autorského práva jsou možná jen ve zvláštních případech a jejich výkon nesmí narušovat běžný výkon autorských práv a nesmí tím být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.²⁶ Toto cílí na situace, kdy nad ochranou autorského zákona převažují jiné zájmy, či není možné uzavřít licenční smlouvu. Z toho důvodu se autorské právo limituje a lze dílo užívat i bez licence.

Výjimkami a omezeními jsou ustanovení, která se odchyľují od jiného ustanovení, které má obecný charakter. Existuje jakási množina situací, které náležejí odlišné právní zacházení. Pro možnost využití výjimek a omezení je stanoven tzv. tříkrokový test, který má původ v mezinárodním právu. Lze o něm hovořit jako o materiální podmínce bezsmluvního užití díla- Vedle ní musí být ještě splněna podmínka formální, kterou je naplnění zákonných skutkových podstat.

Bezsmluvní užití jsou dovolena:

- Ve zvláštních případech stanovených zákonem
- Nejsou-li v rozporu s běžným způsobem užití díla

²⁵ KLEIN, Bethany, Giles MOSS a Lee EDWARDS. *Understanding copyright: intellectual property in the digital age*. Los Angeles: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4462-8584-8. str. 10

²⁶ § 29 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

- Nejsou jimi nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autorů²⁷

Bezesmluvní užití je možné na základě titulu k bezesmluvnímu užití díla a těmi jsou volná užití a zákonné licence. Popřípadě i rozmnožování díla, pokud jde o nevýdělečné rozšiřování. O volné užití díla jde, pokud jde o užití pouze pro osobní potřebu.

Zákonných licencí je celá řada. Jejich smyslem je, že jsou bezúplatné, bez nároku na odměnu ze strany autora, a i bez nutnosti jeho svolení k užití díla. Jde například o: citace, užití díla na veřejném prostranství, katalogová licence, užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení, licence pro digitální výuku, užití díla školního,...

5 Autorská práva a internet

Stejně jako je třeba upravit jiné oblasti lidského jednání, tak je třeba právní úpravy i lidského jednání na internetu. Vymezit chování jednotlivců na internetu je nezbytné nejen pro podnikatele v oblasti internetu a pro poskytovatele internetových služeb, aby měly jistotu při poskytování svých služeb, ale i pro ostatní uživatele, a to i z důvodu jejich bezpečnosti.

Autorské právo na internetu je jen jednou z problematik, které tvoří internetové právo jako celek. Přičemž právo internetové je součástí práva informačních technologií, kam kromě něj lze zařadit i právo softwarové, ale i právo telekomunikační a právo databází.²⁸

Internetové právo upravuje především tyto problematiky:

- Autorské právo na internetu
- Doménová jména
- Internet a internetové stránky

²⁷ TELEČ, Ivo. *Autorský zákon: komentář. 2.*, upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4., str. 384

²⁸ JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALÍŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4., str 21

- Internetové obchodování a komunikace
- Internetová kriminalita
- E-government

Problematika autorského práva v oblasti internetu zahrnuje užití autorských děl na internetu a stahování a sdílení autorských děl.

5.1 Užití díla prostřednictvím internetu

Autor má právo své dílo užívat, či toto právo udělit jiné osobě. Co se týče zpřístupnění díla veřejnosti, zná česká právní úprava 3 způsoby. Jeden z nich, rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla, vyžaduje, aby dílo bylo v hmotné podobě. Díky tomuto požadavku se dostáváme mimo oblast internetu, jelikož v jeho prostředí hmotná podoba neexistuje. Tím je vyloučena aplikace daného institutu ve vztahu k zpřístupnění díla prostřednictvím internetu. Ke zpřístupnění díla na internetu tak může dojít 2 způsoby. Dle různých odborných názorů ale není jasné, zda může dojít k jejich souběhu, nebo institut sdělování díla veřejnosti v sobě zahrnuje i rozmnožování díla.

Další způsob se nazývá rozmnožování díla. Rozmnožováním díla vzniká jeho kopie, a to za účelem jejího zpřístupnění. V prostředí internetu tak dochází k nahrání duplikovaných dat (př. Digitalizované fotografie, počítačového programu,...) na jiný počítač. Dle § 13 Autorského zákona dokonce ani nezáleží na tom, zda se jedná o rozmnoženiny trvalé nebo pouze dočasné či přímé nebo nepřímé. O rozmnožení tak půjde i v případě, že dojde ke změně formátu souboru a nebude s originálem shodný.

Třetím a posledním způsobem je sdělování díla veřejnosti. Obecná ustanovení jsou uvedena v § 18 Autorského zákona a na oblast internetu cílí především odstavec druhý tohoto paragrafu. Kde je uvedeno, že sdělování díla veřejnosti, mimo jiné, je zpřístupňování díla takovým způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou

nebo obdobnou sítí.²⁹ A nově je sdělováním díla i zpřístupňování díla veřejnosti poskytovatelem služby pro sdílení obsahu online, bylo-li dílo nahráno uživatelem takové služby.³⁰

5.2 Stahování autorských děl

Dneska se pro „stahování z internetu“ spíš už běžně používá anglický výraz downloading.

Na internetu se nachází obrovské množství informací. Kvalita informací se různí, ale přesto je mnoho z nich celkem běžně stahováno, jakmile se na internetu objeví. Stažením díla je vytvoření jeho elektronické kopie (kopie dat). Tím vzniká rozmnoženina díla na nosiči, kterým je obvykle pevný disk a dochází tak k užití díla rozmnožováním viz část 5.1.

Velká část kopií, které jsou z internetu staženy spadají do kategorie volného užití, a tedy se za užití pro potřeby tohoto zákona nepovažují. Jde o situace, kdy si dílo stáhne fyzická osoba, a to pro osobní potřebu a nemá v úmyslu tím získat hospodářský nebo obchodní prospěch.³¹ Stažené dílo může být užito s hospodářským nebo obchodním prospěchem, pokud už uplynula doba trvání majetkových práv.³²

Přestože je v § 12 Autorského zákona uvedeno, že za rozmnožování díla je považováno i vytvoření dočasných rozmnoženin, tak v § 38a je stanoveno, že o užití se nejedná při vytvoření tzv. technických kopií. To jsou kopie, které nejsou vytvořené z vůle uživatele internetu a vytvářejí si je samy prohlížeče pro urychlení přístupu k internetovým stránkám a jsou jen dočasné. I když někdy mohou být uchovány poměrně dlouho.³³

²⁹ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4. str. 33-34

³⁰ § 18 odst. 2 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

³¹ § 30 odst. 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

³² § 28 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

³³ ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4.

5.3 Sdílení autorských děl

Pokud si nějaké dílo chce uživatel stáhnout, pak nejdříve takové dílo musel jiný na internetu sdílet. Řečeno jinak, sdělit ho veřejnosti. Je-li autorem díla osoba, která ho na internetu sdílela, pak nenastane problém, jiné už to může být u díla odlišného autora.

5.3.1 Odpovědnost za sdílení obsahu

Současně s tím, jak se čím dál tím více věcí používá v čistě digitální podobě místo papírové a stejně tak se snahou zbohatnout pomocí internetu. Se stalo populárním mít své vlastní webové stránky. Mnoho z autorů takových stránek se ani nezabývá myšlenkou, kdo je odpovědný za jejich obsah.

Jak bylo sděleno výše, tak pro osobní potřebu je stažení díla v České republice legální, ale jeho další šíření na internetu už nikoliv. Uživatelé internetu, kteří takováto díla šíří se vystavují postihu. Za obsah, který na stránku vkládá provozovatel, je samozřejmě odpovědný on sám.

U obsahu, který tam vložil někdo jiný, už je to trochu složitější. Obecně za obsah, který na stránky vložil někdo jiný, pokud o tom nevěděl, nenabádal dotyčného a neměl nad jeho jednáním kontrolu, provozovatel odpovědný není. Pokud se poskytovatel o protiprávním obsahu na svých webových stránkách dozví, pak je jeho povinností, aby je smazal, či jinak znepřístupnil.

5.3.1.1 *Užití díla poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online*

Tento způsob užití díla byl zaveden velmi nedávno, a proto je dobré si ho blíže představit.

Poskytovatelem služeb sdílení obsahu online je poskytovatel služeb informační společnosti („fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje službu elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými

*prostředky a to zpravidla za úplaty“)*³⁴ jehož alespoň 1 z jeho hlavních účelů je sdělování veřejnosti velký počet děl, který nahráli jeho uživatelé. Poskytovatel současně soutěží nebo může soutěžit s jinými online službami zpřístupňujícími díla stejné cílové skupině, přičemž poskytovatel takové služby tato díla uspořádává a propaguje za účelem zisku.³⁵

Takovým poskytovatelem je ten, kdo poskytuje veřejnosti přístup k dílům chráněným autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahraným svými uživateli. Tímto jednáním dochází ze strany poskytovatele ke sdělení díla veřejnosti. Poskytovatel tak musí navíc činit za účelem dosažení zisku a také soutěžit nebo být schopen soutěžit s obdobnými poskytovateli.

Jsou vyjmenované výjimky pro ty, kdo sice takové služby poskytují, ale nebude se jednat o toto užití díla a to například pro: cloudové služby, online tržiště, platformy, které slouží k nahrávání k soukromým účelům, neziskové online encyklopedie,...

6 Právní úpravy autorského práva

Rámcem ochrany autorský práva se ve světě liší. Pro nás je podstatné rozdělení na kontinentální a angloamerický systém. Náš právní systém je založen na tom kontinentálním, který je typický pro západní Evropu a skládá se ze složky osobnostní a majetkové. Kdežto angloamerický systém je založen čistě na principu majetkovém. Na jejich odlišnosti je třeba hledět zejména v případě, že je uzavírána licenční smlouva mezi subjekty, kteří mají sídla v jiném právním prostředí.

6.1 Česká úprava

³⁴ § 2 písm. a, Zákona č.480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů

³⁵ §46 odst. 1, Zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

Ústavním základem české úpravy autorského práva je čl. 34 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, kde je stanoveno, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.

Prvním zákonem, který chránil autorské právo a byl přijat na našem území byl Zákon č. 218/1926 Sb. o původském právu k dílu literárnímu, uměleckému a fotografickému, ten byl nahrazen roku 1953 Zákonem o právu autorském a roku 1965 byl přijat Zákon o dílech literárních, vědeckých a uměleckých. V roce 2000 byl přijat současně účinný autorský zákon, který byl již několikrát změněn.

6.2 Mezinárodní úprava

Autorská práva jsou jednou z právních oblastí, které jsou nejvíce mezinárodně upravené. Jedním z důvodů je jejich značný ekonomický význam a díky tomu i značný význam politický. Autorská práva se rovněž stala diskutovanými v oblasti mezinárodního obchodu, kde jsou většinou upravována v souvislosti s širší oblastí práv duševního obchodu.

S vyvíjejícími se technologiemi se obchod s literaturou, hudbou, počítačovými programy atd. stal globálním. Souvislost je zde především s vývojem digitálních infrastruktur. Vznikla tak potřeba, aby nová úprava počítala s digitálním prostředím a aby se harmonizovala práva jednotlivých zemí v tomto odvětví, jelikož s globálními fenomény je třeba pracovat globálně. Začaly tak vznikat mezinárodní smlouvy.

6.2.1 Mezinárodní smlouvy

Mezníkem je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883, která byla od té doby mnohokrát revidována. Naposledy ve Stockholmu, a to v roce 1967. Jejím obsahem je ochrana a úprava práv z průmyslového vlastnictví, ale úmluva se vztahuje také třeba na potlačování nekalé soutěže. Na základě této úmluvy vznikla tzv. Pařížská unie, jejímž členem je každý smluvní stát a jde o Unii na ochranu průmyslového vlastnictví.

Pro úpravu ochrany autorského práva je ale důležitější Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z roku 1886, která byla později taktéž vícekrát revidována a doplněna. Pro Českou, tehdy ještě Československou, republiku Bernská úmluva vstoupila v platnost 11. dubna roku 1980. Úmluva ustanovila 2 základní zásady pro ochranu autorství. Konkrétněji zásadu teritoriality a zásadu společné minimální ochrany. Tato úmluva byla vytvořena evropskými státy, logicky se tedy jedná o úpravu kontinentální. Jen o pár let později v roce 1889 byla přijata Montevideo copyright convention, která je spíš úpravou angloamerickou.

Na ochraně práv duševního vlastnictví státy spolupracovaly i ve 20. století, kdy docházelo ke zdokonalování ochrany, a to nejen na úrovni mezinárodní. Mnohé státy přijímaly vlastní právní normy, které vycházely z mezinárodních principů.

Došlo k přijetí Ženevské všeobecné dohody o autorském právu, a to v roce 1952. Byla později revidována v Paříži a jejím cílem byla ochrana autorských práv tak, aby úprava vyhovovala všem národům v návaznosti na platné systémy úpravy. Dohoda byla vyústěním odlišností angloamerického a kontinentálního přístupu. V jejích ustanoveních se nacházejí prvky, které se uplatňují v systému angloamerickém. Ač dohoda vychází z Bernské úmluvy, tak ji nenahrazuje a obě zůstávají v platnosti a existují vedle sebe.

Ve 20. století vznikla i Římská úmluva o ochraně výkonných práv umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací, a to konkrétněji v roce 1961. Úmluva ale hned ve svém prvním článku stanovuje, že žádným způsobem neovlivní ochranu autorského práva k literárním a uměleckým dílům. Úmluva tedy cílí, jak je patrné z jejího názvu, „jen“ na ochranu výkonných umělců, výrobců zvukových snímků a rozhlasových organizací smluvních států, zabývá se tak tzv. příbuznými právy k autorskému právu. Nebyla nikdy revidována a postupně se dochází k závěru, že nemá dostatečný potenciál k tomu, aby ji mohlo být považováno za mezinárodní základ pro tuto skupinu práv.

V roce 1967 vznikla Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) na základě úmluvy o jejím zřízení. Organizace je specializovanou agenturou OSN, jejíž činnost je zaměřena na rozvoj vyváženého a dostupného systému duševního vlastnictví a v oblasti ochrany práv duševního vlastnictví vykonává dozor.

Po 2. světové válce, jakožto součást plánu na obnovu hospodářství, byla roku 1947 přijata Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on

Tariffs and Trade = GATT). Dohoda měla být pouze provizorním řešením, ale nakonec zůstala v platnosti řadu let kvůli zamítavému postoji Senátu USA a mezi některými členy zůstala v platnosti dodnes. Jejím hlavním cílem bylo odstranění celních překážek a dosažení rovnosti v mezinárodním obchodě. Toho se mělo dosáhnout díky tzv. Doložce nejvyšších výhod a Paritní doložce. Doložka nejvyšších výhod stanovuje, že jakékoli výsady či osvobození poskytnuté smluvní stranou na nějaký výrobek se musí uplatnit i pro stejný výrobek všech ostatních smluvních stran. Paritní doložka ukládá, že smluvní státy mají zacházet s dovezeným zbožím jako se zbožím domácím ve vztahu k různým poplatkům, daním nebo clům³⁶

Členské státy GATT pokračovaly v jednání o obchodní spolupráci v mnoha dalších kolech a jako výsledek osmého Uruguayského kola byla GATT od 1. 1. 1995 nahrazena Světovou obchodní organizací (World Trade Organization = WTO), která je momentálně jedinou mezinárodní organizací zabývající se pravidly globálního obchodu mezi státy.

Pro autorské právo bylo významné kolo Tokijské, které probíhalo v letech 1973 – 1979 a účastnila se ho stovka zemí. Při jednání v Tokiu byl probírán požadavek o začlenění autorského práva do úmluv a to z důvodu porušování obchodních práv v různých oblastech průmyslu. Požadavek se vzhledem k tomu, že GATT měla být zaměřena na odstraňování překážek v oblasti obchodní spolupráce, zdál kontroverzním. Objevil se i názor, že otázky ochrany duševního vlastnictví by měly být upravovány v rámci Světové organizace duševního vlastnictví.

Úpravou ochrany duševního vlastnictví v oblasti obchodní spolupráce ale došlo k lepší vymahatelnosti zavedených sankcí. V předchozích dohodách chyběla úprava trestní odpovědnosti za porušení práv duševního vlastnictví. Dle nich si jednotlivé státy odpovědnost a sankce za porušení měli řídit podle svého právního řádu.

V rámci jednání při Uruguayském kole GATT byla přijata Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (The Agreement on Trade-

³⁶ BLÁHOVÁ, Martina. GATT a WTO a vývoj československé a české ekonomiky Bakalářská práce [online]. Praha, 2014. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/vlgk3/Bakalarska_prace_-_GATT_a_WTO_a_vyvoj_ceskoslovenske_a_ceske_ekonomiky_m565c.pdf. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce Ing. Stanislav Heczko, Ph.D. str. 11

Related Aspects of Intellectual Property Rights = TRIPS), která je administrativně spravována WTO. Je to nejdůležitější norma, která upravuje ochranu práv k duševnímu vlastnictví ve vztahu k mezinárodnímu obchodu. Dohoda obsahuje hlavní zásady národního zacházení a Doložku nejvyšších výhod, ale také akční plán pro nejméně rozvinuté země. Je v ní rovněž upravena trestněprávní odpovědnost za porušení dohod v oblasti duševního vlastnictví. Sankce za porušení dohod v této oblasti je možná dle TRIPS jen v určitých případech, a to jedná-li se o úmyslné padělání ochranné známky, nebo porušení autorského práva v komerčním měřítku.

V roce 1996 se konala v Ženevě Diplomatická konference, která byla pořádána Světovou organizací duševního vlastnictví. Hlavním cílem byla aktualizace mezinárodního režimu autorských práv, který byl vytvořen Bernskou úmluvou v roce 1886. Na jejím základě došlo prozatím k poslední revizi této úmluvy a její potřeba byla značná, jelikož předchozí revize proběhla 25 let před ní. Od té doby došlo ke značnému technologickému rozvoji, a tak bylo třeba aktualizovat úpravu práv autorských. Některé nedostatky této problematiky byly již odstraněny Dohodou TRIPS, ta se ale mnohými otázkami zabývala jen v obecné rovině. Výsledkem jednání bylo uzavření 2 smluv. Smlouvy WIPO o autorských právech (the WIPO Copyright Treaty = WCT) a Smlouvy WIPO o výkonech umělců a fonogramech (the WIPO Performances and Phonograms Treaty = WPPT).³⁷

Těmto smlouvám se také říká Internetové smlouvy, jelikož upravují ochranu autorských a jim práv příbuzných v podmínkách užívání elektronického přenosu dat a informací. Smlouvy znamenaly první krok k aktualizaci mezinárodní úpravy autorských a jim příbuzných práv v souvislosti s digitálním rozvojem a přípravou na rozvoj další. Pravděpodobně nejvýznamnější článek WIPO o autorských právech se týká práva na sdělování. Právo bylo ve smlouvě upraveno tak, aby odpovídalo fungování v digitálním prostředí. V rámci smluv bylo upraveno i kopírování a rozmnožování díla a aby při tom bylo možné aplikovat osobnostní práva autora. Smlouva WIPO o uměleckých výkonech a fonogramech není na rozdíl od TRIPS spojena s Římskou konvencí.^{satcab}

³⁷ LIEDES, Jukka. Překlad: HOUDEK, Lukáš. *Mezinárodní autorská práva – nové perspektivy*. Dostupné z: <https://nb.vse.cz/~bohacek/pr202/matp202/autor2.htm>

Digital Millennium Copyright Act (DMCA) je americký zákon, který doplňuje Copyright Act a týká se autorských práv v době elektronických informací. Mimo jiné zavedl odpovědnost internetových serverů za jejich obsah. Některé myšlenky tohoto amerického zákona se promítly do Evropské směrnice 2001/29/ES.

Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA) je mezinárodní dohoda, která by měla vytvořit nový mezinárodní nástroj k potírání pirátství a padělatelství a zavést vyšší standardy v oblasti vynucování práv duševního vlastnictví. Dohoda se zaměřuje především na problematiku dovozu padělaného zboží ve velkém objemu.

V roce 2013 byla podepsána Pekingská smlouva, která upravuje ochranu práv duševního vlastnictví hudebníků, zpěváků, herců a tanečníků v rámci živých uměleckých výkonů ale i jejich záznamů. Smlouva uděluje nejen majetková práva, ale rovněž i některá práva osobnostní.

6.3 Evropská úprava

Evropská unie má vlastní právní řád, který je oddělen od práva mezinárodního. Právo EU je součástí právního řádu členských států a má přímé i nepřímé účinky na právní předpisy členů. Tento vliv není výjimkou ani v oblasti práva autorského.

Ač už Velká Británie není součástí Evropské unie, tak součástí zůstalo Irsko, které se tak stalo jediným reprezentantem angloamerického systému autorského práva, kde se jinak uplatňuje systém kontinentální. Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952 obsahuje doložku, která má zajišťovat ochranu zemím, ve kterých je uplatňován angloamerický systém. Nové prameny tak musí zohlednit oba systémy.

Právní řád EU je rozčleněn na primární a sekundární právo. Primární právo úpravu autorského práva v podstatě neobsahuje, jen v čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie je stanoveno, že duševní vlastnictví je chráněno. Evropská úprava obecně, ale hlavně úprava vztahující se k autorskému právu a internetu, se začala objevovat nejvíce od 90. let minulého století. Hlavně z důvodu obrovského rozvoje technologií. Většinou je autorské právo na úrovni EU

upraveno sekundárním právem. Přímo účinná nařízení se na úpravu autorského práva nepoužívají zdaleka tak často jako směrnice, které musí být do právních řádů členských států implementovány.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128³⁸ nařizuje povinnost poskytovatelům online služeb poskytujících obsah (předplacené online služby) aby umožnili přístup předplatitelům ke službě během krátkodobého pobytu v jiném členském státě a to bez poplatků. Další je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563³⁹, které od členských států vyžaduje, aby umožnily zhotovení a šíření autorských děl pro zrakově postižené. Ale jsou samozřejmě další nařízení, která se svými ustanoveními dotýkají mimo jiné i úpravy autorského práva.

Směrnice je výrazně větší množství, jelikož obsahují vždy jen dílčí úpravu. Patří mezi ně:

Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu. Směrnice mimo jiné upravila souhlas se sdělováním díla pomocí tohoto druhu vysílání a přenosu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází. Díky ní bylo do autorského zákona začleněno nové právo, a to právo pořizovatele databáze.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, kterou později změnila Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1564 o povolených způsobech užití některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení. První směrnice měla za cíl harmonizaci, ale také například zákaz obcházení

³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (Official Journal L 168, 30/6/2017)

³⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Unií a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení (Official Journal L 242/1, 20/9/2017)

technických prostředků a druhá z nich usnadnění přístupu dílům pro zrakově postižené.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o vymáhání práv duševního vlastnictví. Ta harmonizovala právní řády členských států, aby výše ochrany byla stejná a upravila dodržování práv duševního vlastnictví.

Směrnice EP a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění směrnice 92/100/EHS)

Směrnice EP a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění směrnice 93/98/EHS), kterou dále změnila Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU ze dne 27. září 2011 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. Směrnice z roku 2006 zavedla dobu ochrany výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů na 50 let a Směrnice z roku 2007 tuto dobu prodloužila na let 70.

Směrnice EP a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění směrnice 91/520/EHS) upravuje ochranu literárních programů jako literárních děl.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl měla za cíl podporu volného pohybu znalostí a inovací na vnitřním trhu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právním k užití hudebních děl online na vnitřním trhu

Poměrně nedávno byly Evropskými orgány vydány 2 směrnice, které státy ještě postupně implementují do svých právních řádů a které vyvolaly řadu rozporných reakcí a otázek. V této práci jim proto bude věnováno více prostoru.

6.4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790

V roce 2019 vydal Evropský parlament a Rada Směrnici (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES. Je možné ji znát pod zkratkou DMS (Directive on Copyright in the Digital Single Market).

V roce 2015 byla přijata strategie ohledně jednotného digitálního trhu, která v souvislosti s vývojem digitálních technologií, novými možnostmi ohledně distribuce děl a snadnějšímu přístupu spotřebitelů k autorsky chráněným dílům konstatovala, že je nutné více sjednotit vnitrostátní režimy autorských práv a zároveň umožnit k těmto dílům přeshraniční přístup na území EU. A tím tak předejít roztržitosti vnitřního trhu.⁴⁰

Zákonodárci se snaží reagovat na změny ve společnosti a vývoji, nicméně úprava stavu právních předpisů je poměrně zdlouhavý proces, a proto se bohužel stává, že úprava pokulhává za vývojem, což se dle různých názorů nevyhnulo ani této směrnici.

Její cílem bylo dosažení dobře fungujícího trhu s autorskoprávně chráněným obsahem. Nastolit rovnováhu, flexibilitu ale i právní jistotu mezi právy a zájmy autorů a nositelů práva na jedné straně a na té druhé uživateli. Směrnice obsahuje ustanovení, která jsou přijímána všeobecně kladně, ale také ta, která se stala velmi kontroverzními. Záměrem tak bylo zlepšení dostupnosti autorskoprávně chráněného obsahu, zdokonalení postupů při poskytování licencí, optimalizace fungování trhu, ale také úprava výjimek z autorských práv.

Tato směrnice, než byla vydána, byla nějakou chvíli připravována. To úplně první znění neprošlo jak Evropským parlamentem, tak ani Radou EU. Znění se tedy nakonec rozhodlo v rámci jednání mezi zástupci Evropského parlamentu, Evropské komise a Rady EU. Toto jednání trvalo více než 2 roky. A právě tomu, že se jedná o kompromis se připisuje, že směrnice není příliš specifická v určení toho, jak se má dosáhnout cílů, které směrnice sleduje. Při dialogu nejspíše došlo ke shodě v tom, čeho by měla směrnice dosáhnout a k čemu by na poli autorského práva docházet nemělo, ale už ne, jakým způsobem by se toho mělo docílit. S tím

⁴⁰ Důvodová zpráva Návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 [online], dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0593>

se pojí asi ten nejvíce problémový a řešený článek směrnice a to čl. 17. Jelikož i evropský zákonodárce si byl vědom obtížnosti s transponováním a uvedením do praxe, zavázal se v 10. odstavci tohoto článku k vydání pokynů pro jeho uplatňování.

Obecně dobře přijímané jsou nově zavedené výjimky. Výjimky z autorského práva jsou již v rámci Evropské unie harmonizovány, ale právě s vývojem technologií se objevují nové typy užití děl a vznikla potřeba výjimky upravit, aby byla zachována rovnováha mezi právy a zájmy autorů s právy uživatelů. Dle zákonodárců EU je potřeba výjimky upravit tak, aby vznikla právní jistota ohledně zahraničního použití.⁴¹ Lze je uplatnit jen ve zvláštních případech, v souladu s běžným způsobem užití díla a nesmí jimi být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositelů práv.⁴² Ve směrnici jsou upraveny v Hlavě II. a ke změně došlo v těchto oblastech: vzdělávání, vědy a výzkumu a také digitalizace a uchovávání kulturního dědictví. Co se týče vzdělávání, tak se změna týká především digitálního a přeshraničního využití a výjimka je stanovena pouze pro potřeby výuky a jen pro ilustrační účely.

Směrnici je stanovena možnost vytěžovat texty a data pro vědecké účely. Vytěžování je automatizovaná analýza dat a textů v digitální podobě.⁴³ Na tomto základě mohou vědecké organizace a instituty kulturního dědictví zhotovovat rozmnoženiny a extrakce chráněných děl pro účely vědecké, zajistí-li dostatečné zabezpečení takových rozmnoženin a extrakcí. A institucím kulturního dědictví dle dané úpravy by mělo být umožněno vytvářet kopie děl a jiných předmětů ochrany, které se nacházejí trvale v jejich sbírkách, za účelem jejich uchování, ale pouze v rozsahu, který je pro uchování nezbytný. Úprava se tak snaží o to, aby bylo kulturní dědictví zachováno, přestože samotný předmět by z nějakého důvodu mohl být zničen, a to i u předmětů, u kterých doba ochrany majetkových práv ještě trvá.

Jsou uvedeny i případy, kdy není rozhodné, kdo bude data a texty vytěžovat a ani za jakým účelem. Lze tak učinit ale jen pokud si nositelé práv nevyhradili užití

⁴¹ Důvodová zpráva Návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 [online], dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0593>

⁴² Bod 6 Odůvodnění Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁴³ Čl. 2 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

předmětu ochrany. Ti tak v opačném případě musí učinit vhodným způsobem. Pro zpřístupnění takového předmětu online, je jako příklad vhodného způsobu uvedeno, že to má být zdrojově čitelnými prostředky.⁴⁴

Nijaké zvláštní výhrady se neobjevují ani k Hlavě III. směrnice, která upravuje poskytování licencí a zajištění širšího přístupu k obsahu. Je zde stanoven rámec, ve kterém instituce kulturního dědictví mohou s organizacemi kolektivní správy uzavírat licence za účelem reprodukce, digitalizace a zpřístupnění děl pro nekomerční účely. Zároveň je stanovena výjimka z autorských práv, pokud takovou licenci nelze získat. Licenci lze uzavřít přeshraničně, ale výjimka se uplatní jen pro instituci v členském státě, ve kterém užívá dílo nebo předmět ochrany. Nositelé autorských práv mohou autorská díla z mechanismu poskytování licencí a uplatňování výjimek vyloučit. V dané hlavě je ustanovena rozšířená působnost kolektivní licence, kterou mohou členské státy stanovit. Pokud uzavře organizace kolektivní správy v souladu s pověřením od nositelů práv licenční smlouvu, lze ji rozšířit i o práva nositelů práv, kteří pověření nedali. Nebo má daná organizace zákonné pověření zastupovat nositele, či se má za to, že nositele zastupuje. Dále jsou stanoveny záruky jako je rovné zacházení, vyloučení děl z mechanismu poskytování licencí,...

Směrnice se zabývá i odměnami. Autor díla i pokud poskytne licenci či převede práva na vydavatele, má stále nárok na podíl na odměně za užití díla⁴⁵ a zároveň má nárok na vhodnou a přiměřenou odměnu⁴⁶

Autorům se směrnicí zvyšují práva na informace o užívání svých děl, na která poskytli licenci nebo převedli práva zejména proto, aby mohli posoudit jejich ekonomickou hodnotu. Mají být informováni především o způsobech užití díla, o vytvářených příjmech a o odměnách, které jim náleží.⁴⁷ Pokud by se ukázalo, že odměna autora plynoucí z licenční smlouvy je nepřiměřeně nízká ve srovnání s příjmy, které vznikly z užívání práv. Pak má autor právo požadovat spravedlivou

⁴⁴ Čl. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁴⁵ Čl. 16 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁴⁶ Čl. 18 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁴⁷ čl. 19 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

dodatečnou odměnu.⁴⁸ Pokud by byly porušeny povinnosti, které jsou uvedeny v tomto odstavci, musí existovat možnost alternativního postupu řešení sporu⁴⁹ a nesmí tomu být žádným smluvním ustanovením zabráněno.⁵⁰

Nevyužívá-li nabyvatel výhradní licence, či ten, komu byla práva k dílu výhradně převedena, práva mu z takového ujednání plynoucí, pak výkonný umělec může licenci nebo převod úplně či částečně zrušit. Lze tak učinit po lhůtě, kterou si určí členské státy a také tomu musí předcházet upozornění a přiměřená lhůta na nápravu. Nevyužívání práva nesmí být zapříčiněno chováním výkonného umělce. Jednotlivé státy si mohou určit některá zvláštní ustanovení, například jedná-li se o dílo více autorů.⁵¹

To jsou ustanovení, která nejsou nijak problematická a jsou poměrně dobře přijímána. Na řadu přicházejí články, které jsou kontroverznější a to konkrétněji čl. 15 a čl. 17.

6.4.1 Článek 17

Tímto článkem směrnice ve snaze docílit ochrany autorských děl před šířením na internetu zavádí odpovědnost za obsah na poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online. Je snaha tím snížit tzv. Value gap, což můžeme překládat jako hodnotová mezera. Označuje se tak rozdíl, který vzniká mezi zisky, které vznikají z poskytování obsahu chráněného autorským právem online a příjmy nositelů autorských práv. Což má za důsledek nejen nízkou odměnu nositele práv,

⁴⁸ čl. 20 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁴⁹ čl. 21 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁵⁰ čl. 23 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁵¹ čl. 22 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

ale narušuje to i hospodářskou soutěž.⁵² Článek by měl také přinést zlepšení právní jistoty v procesu nahrávání uživatelského obsahu.⁵³

Článek se dostala nějaká podpora, ale především se na něj snesla vlna kritiky, a to jak ze strany akademiků, tak ale ze strany umělců. Znamý spisovatel Neil Gaiman na svém Twitteru zveřejnil příspěvek, ve kterém píše, že tento článek ohrožuje tvůrce a dělá je zranitelnými vůči cenzuře, která se děje ve jménu ochrany autorských práv. Proti tomuto článku a článku 15 se dokonce konaly protesty v desítkách Evropských měst a několik Wikipedií různých zemí den před hlasováním Evropského parlamentu o přijetí směrnice svou platformu úplně vypnuly.

Poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online je ten, kdo poskytuje veřejnosti přístup k velkému množství děl chráněných autorským právem nebo jiným předmětům ochrany nahraným svými uživateli. A tímto jednáním dochází ze strany poskytovatele ke sdělení veřejnosti.⁵⁴ Tak ustanovení směrnice cílí na velké a známé platformy, které získávají zisk z obsahu, který na ně nahrávají jejich uživatelé, představit si pod takovýmto popisem můžeme třeba YouTube nebo Instagram. Odpovědnost pro malé a začínající poskytovatele tudíž není tolik rozsáhlá.

Poskytovatel služeb pro sdílení obsahu musí mít od autora daného díla svolení ke zpřístupnění nebo sdělení díla. A to například uzavřením licenční smlouvy.⁵⁵ Získané svolení se vztahuje i na díla sdílená uživateli služeb, pokud tak nečiní v rámci podnikatelské činnosti či pokud tato jejich činnost nevytváří významné příjmy.⁵⁶ Směrnice ale neříká nic o tom, že by oprávnění k užití muselo být poskytnuto přímo nositelem práv. Licence tak může být získána i v režimu rozšířené kolektivní správy. Přesto právě s ohledem na to, na jaké platformy je tato

⁵² HERMOYE, Stephanie. *Copyright in the Digital Single Market. Analysis and Implementation of the New Directive. Introducing the Value Gap. Issue 9* [online]. 2020. Dostupné z: https://www.hoyngrokhmonegier.com/news-insights/copyright-in-the-digital-single-market-analysis-and-implementation-of-the-new-directive-introducing-the-value-gap-issue-9/https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html

⁵³ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, Pokyny k aplikaci článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Brusel. 2021

⁵⁴ čl. 17 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁵⁵ TAMTÉŽ

⁵⁶ čl. 17 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

směrnice cílená, bude minimálně velice obtížné, spíše by se dalo říct nemožné, získat všechny potřebné licence k dílům, která budou uživatelé nahrávat.

Směrnice současně vyloučila tzv. Safe harbour v překladu bezpečný přístav, který se uplatňoval pro služby informačních společností tak, že poskytovatelé nebyli odpovědní za protiprávní obsah na platformě, pokud nevěděli o protiprávnosti obsahu a tento obsah zneprístupnili, jakmile se o jeho protiprávnosti dozvěděli. Safe harbour zavedla v čl. 14 Směrnice o elektronickém obchodu, dokonce stanovila, že poskytovatelé takových služeb nejsou povinni vykonávat dohled nad uloženým či přeneseným obsahem a ani protiprávní obsah sami vyhledávat.⁵⁷ Safe harbour tak sloužil k tomu, aby se poskytovatelé hostingových služeb zprostiti odpovědnosti za protiprávní obsah, který byl uložen jejich uživateli a tak se tomu poskytovatelé v rámci zákonných mezí přizpůsobili tak, že byli za obsah na platformě skoro neodpovědní.

Směrnice toto vyloučila a stanovila nová kritéria, za kterých se poskytovatelé mohou zprostit odpovědnosti. Jedná se o úpravu speciální.⁵⁸ Užije se pouze při sdělování díla veřejnosti, který nahráli uživatelé platformy. Pro ostatní případy se jako úprava obecná bude i nadále využívat Safe harbour dle směrnice o elektronickém obchodu.

Nově pro dotčené poskytovatele nebude záležet na tom, zda věděli o protiprávnosti jednání svého uživatele, ale jelikož by to bylo takto příliš přísné, je pro ně vytvořen onen „nový speciální“ Safe harbour, za kterých se může zbavit odpovědnosti. Musí ovšem:

„a) vynaložit veškeré úsilí k získání svolení a

b) v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložit veškeré úsilí k zajištění nedostupnosti konkrétních děl a jiných předmětů ochrany, o nichž mu nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace, a v každém případě

c) ihned poté, co od nositelů práv obdrží dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnit přístup k oznámeným dílům nebo jiným předmětům ochrany nebo je

⁵⁷ Čl. 15 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)

⁵⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, Pokyny k aplikaci článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Brusel. 2021

odstranit ze svých internetových stránek a vynaložit veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání v souladu s písmenem b).“⁵⁹

Kdy i oproti předchozí úpravě, jak je jasné z písmena c), není poskytovatel povinen jen chráněné dílo odstranit, ale je navíc povinen učinit takové kroky, aby nedošlo k jeho opětovnému nahrání.

U písmena a) je evidentní zásadní problém. Pokud uživatelé nahrávají na platformu obsah zcela samostatně, jak má poskytovatel dopředu vědět, koho oslovit, aby svolení získal a čeho se má týkat? To samozřejmě nemůže. Takže se má snažit získat svolení k veškerému autorskými právy chráněnému obsahu? Další odstavec článku nám sice podmínky pro zproštění odpovědnosti blíže specifikuje, ale otázka je, zda dostatečně.

Dostáváme se k nejproblematičtější části článku 17 a tou je odst. 4 písmeno b). Dle něj mají poskytovatelé služeb zajistit nedostupnost konkrétních děl, o kterých dostanou dostatečné informace, aby mohl být obsah znepřístupněn veřejnosti. V této situaci ještě nedošlo k nahrání protiprávního obsahu na platformu, ale nositel předem poskytne informace potřebné, aby této situaci zabránil. Obsah, který uživatelé budou vkládat, musí být tím pádem nějakým způsobem filtrován, to je právě kamenem úrazu.⁶⁰

Filtrování by totiž muselo probíhat automaticky a tam hrozí, že bude vyfiltrován i obsah, který by vyfiltrován být neměl, ale to bude více rozebráno v části 6.4.2.

Filtrovní systém má ale problém i s rozpoznáním výjimek z autorského práva, na jejichž základě lze dílo povolit i bez licence či jiného souhlasu a je nepředstavitelné, že takový systém zvládne rozeznat parodii nebo satiru. Služba ContentID, která je provozovaná YouTube již funguje na systému filtrování obsahu a je zjevné, že nefunguje ideálně. Mimo jiné je problém i v tom, že pokud v rámci stížnosti je obsah přezkoumáván, tak vzhledem ke skutečnosti, že uživatelé mluví

⁵⁹ Čl. 17 odst. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)

⁶⁰ DONÁT. Josef. Budoucnost Českého autorského práva ve světle směrnice DSM. IN: epravo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html>

mnoha jazyky dochází k tomu, že přezkoumávající nemluví stejným jazykem, ve kterém je nahraný obsah, a tudíž je tento přezkum problematický.

Zda splnil nebo nesplnil poskytovatel obsahu online své povinnosti, aby mohl být zproštěn odpovědnosti, se zohlední skutečnosti významné jak s ohledem na dílo, tak i s ohledem na poskytovatele. Směrnice udává demonstrativní výčet, řadí se mezi ně: vhodnost a dostupnost prostředků, které může poskytovatel za takovým účelem využít a také náklady na jejich využití. Druh, rozsah služeb a jejich cílové publikum, ale také typ předmětů ochrany, které na platformu uživatelé nahráli.

Platformy, které poskytují své služby v Evropské unii po dobu kratší 3 let a jejichž roční obrat je nižší než 10 000 000 eur. Je povinnost omezena pouze na úsilí o získání svolení o užití díla a znemožnění přístupu k dílu, či jeho odstranění po důvodném oznámení o protiprávnosti jeho sdílení. Je-li počet návštěvníků platformy za předchozí kalendářní rok vyšší než 5 milionů, pak musí zabránit ještě opětovnému nahrání oznámeného díla, pokud mu k tomu byly poskytnuty nezbytné a relevantní informace.

6.4.2 Žaloba Polské republiky

V roce 2020 Polská vláda podala žalobu k Soudnímu dvoru Evropské unie na zrušení článku 17 směrnice 2019/790/ES, primárně na zrušení odst. 4 písmena b) a c), podpůrně na zrušení celého článku. Žaloba byla podána z toho důvodu, že prý článek porušuje svobodu projevu a svobodu na informace, které jsou garantované Listinou základních práv Evropské unie.⁶¹

Porušování má být zapříčiněno automatickým rozpoznáváním obsahu a následným automatickým filtrováním děl. S ohledem na to, že článek je cílen na platformy, které zpřístupňují velké množství děl, tak by obsah nemohl být tříděn člověkem, ale právě automaticky počítačem. Tím vzniká pravděpodobnost toho, že bude vytřízen i obsah, který autorská práva porušovat nebude, ale přesto nebude zpřístupněn. Mohlo by tak docházet k porušení práva na informace a svobodu projevu uživatelů takových platforem.

⁶¹ čl. 11 Listiny základních práv Evropské unie

V oblasti dohledu nesmí být zavedena obecná povinnost⁶² a tudíž platformy nejsou povinny zavést automatický systém, který by kontroloval všechny obsah, který by měl být uživateli nahrán a nemůže to být tedy žádnou zemí vyžadováno. Nicméně je to zřejmě jediná reálná možnost, jak splnit povinnost vyplývající z čl. 17 odst. 2 písmena b) této směrnice.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že ustanovení sice může omezit právo na svobodu projevu a na informace uživatelů, ale že toto omezení je stanoveno zákonem, jelikož je stanoveno dotčeným článkem směrnice a v souladu s podstatou práv, která omezuje.⁶³ Soudní dvůr přezkumem proporcionality došel k závěru, že omezení práv odpovídá potřebě ochrany duševního vlastnictví a že v této souvislosti není právo na svobodu projevu a informací omezeno nepřiměřeně.

Dle soudního dvora je navíc kontrola obsahu online doplněna zárukami, které právo na svobodu projevu a právo na informace zajišťuje. Zkonstatoval, že takový způsob filtrování obsahu, který by filtroval obsah, který je legální, by byl neslučitelný s právy na svobodu projevu a s právem na informace, a tudíž je stanovený jasný rámec opatření, která mohou být k blokování protiprávního obsahu přijata. Pro určitý obsah je i stanovena výjimka, konkrétně pro citaci, kritiku, recenzi, ale také pro užití díla pro účely karikatury, pastiše či parodie.⁶⁴ Na zveřejnění takového obsahu uživatelem není potřeba získat souhlas od nositele autorských práv. Poskytovatel o takové možnosti užití díla na základě výjimky musí své uživatele informovat. Povinnost zabránit nahrání obsahu online pro poskytovatele platí jen v případě, že jim nositelé autorských práv k tomu poskytnou relevantní a nezbytné informace o obsahu, který chtějí chránit.⁶⁵ Směrnice navíc zavádí záruky, kterých je možné využít, pokud by měl uživatel pocit, že zabránění nahrání obsahu, který se snažil na platformu vložit, bylo protiprávní. Mohou využít například stížnosti, které musí být vyřízeny bez zbytečného odkladu a podléhají

⁶² čl. 17 odst. 8 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁶³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 26. dubna 2022, Věc C-401/19

⁶⁴ čl. 17 odst. 7 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁶⁵ čl. 17 odst. 4 písm. b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

přezkumu člověkem, ale musí být zajištěn i mimosoudní nápravní mechanismus a samozřejmě dostupná soudní ochrana.⁶⁶

Soudní dvůr nejdříve rozhodl, že primárně napadené části nejsou oddělitelné od článku, jelikož by jejich zrušení změnilo jeho podstatu a zkoumán bude článek jako celek. Ve věci samé konstatoval, že normotvůrcem byly ve směrnici stanoveny dostatečné záruky pro to, aby bylo zajištěno dodržování práva na svobodu projevu na informace a svobodu projevu, a tudíž žalobu dne 26. dubna 2022 zamítl. Uvedl také, že je na každém členském státě, aby dosáhl spravedlivé rovnováhy mezi právy na svobodu projevu a na informace a povinnostmi, které jsou stanovené článkem 17 při transpozici směrnice. A že členské státy mají vycházet z výkladu, který tuto spravedlivou rovnováhu zajistí.

6.4.3 Článek 15

Tento článek někdy bývá nazýván daní z odkazu, jelikož se článek dotýká zejména platform, které shromažďují určitý obsah, či platform, na kterých lze vybírat zejména z nadpisů různých článků a pomocí něj se dostat na stránku, na které se nachází článek celý, tento typ nazýváme agregátorem zpráv.

Normotvůrci jím vytvořili nové právo, které vydavatelům tisku umožní požadovat odměnu za online použití jejich publikace. Nově budou vydavatelé tiskových publikací udělovat výlučné svolení nebo zákaz na rozmnožování tiskových publikací v jakékoliv formě nebo i po částech a také udělovat svolení nebo zakázat zpřístupňování děl veřejnosti, a to bezdrátově nebo po drátě takovým způsobem, že k nim bude mít přístup každý z místa z kterého bude chtít a v době ve které si zvolí. K výkonu práva tedy budou udělovat poskytovatelům služeb informační společnosti povolení. Jedná se o doplňkové právo k právům autorským tedy právo s autorským právem související, z nějž mají prospěch někteří vydavatelé.

Směrnice upravuje ale i výjimky a omezení z tohoto práva. Nevztahuje se na soukromá a nekomerční užití uživatelů, hypertextové odkazy, použití

⁶⁶ čl. 17 odst. 9 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

jednotlivých slov a velmi krátkých úryvků,⁶⁷ vyňata jsou i pouhá fakta, což vyplývá z bodu 57 odůvodnění směrnice. Je zde rovněž uvedeno, že na toto právo vydavatelů se vztahují stejné výjimky a omezení, které jsou stanoveny v čl. 5 Směrnice 2001/29/ES.

Vydavatel tímto právem disponuje po dobu 2 let od zveřejnění tiskové publikace a lhůta se začíná počítat od Nového roku, který následuje po zveřejnění.⁶⁸

Dle směrnice autoři, jejichž díla jsou obsažena v tiskové publikaci, mají nárok na přiměřený podíl na příjmech od poskytovatelů služeb informační společnosti za užití tiskové publikace, v níž je jejich dílo.⁶⁹

Nová úprava souvisí s poklesem příjmů vydavatelů tiskových publikací, a to právě kvůli narůstající popularitě online prostředí, kdy mnoho uživatelů tiskových médií přešlo na média digitální. Pro uživatele z toho plyne mnoho výhod, viz část 2.2, ale hlavně jsou pro ně informace obvykle dostupné zadarmo, jelikož většina takových platforem získává zisky především ze zobrazování reklam. Vydavatelé tiskových publikací do této doby ani nebyli nositeli autorských práv.⁷⁰ Problémem pro takové vydavatele je rovněž to, že uživatel vyhledávače, či jiného internetového portálu, který agreguje zprávy, si odkaz, který vede na stránku s publikací neotevře, jelikož se mu často i bez toho zobrazí náhled obsahu publikace nebo úryvek z textu a někdy to pro něj bývá dostatečná informace. Tím dochází k tomu, že vydavatel nemá nárok na odměnu, a navíc přichází i o zisk z reklam na svých stránkách.

S účinností české novely, která transponuje tuto směrnici do našeho právního řádu tak nastaly určité změny u vyhledávačů. Pro uživatele vyhledávačů změna může být nepříjemnou a zdát se jim nekomfortní, jelikož se nemusí dobrat výsledků tak rychle, jako byli doposud zvyklí. Výsledky vyhledávání už nezobrazují stručný

⁶⁷ čl. 15 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁶⁸ čl. 15 odst. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁶⁹ čl. 15 odst. 5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES

⁷⁰ DONÁT. Josef. Budoucnost Českého autorského práva ve světle směrnice DSM. IN: epravo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>

obsah ale jen klíčová slova, což uživatele nutí k využití odkazu a přečíst si článek celý.

Tento problém moderní společnost řeší už nějakou dobu. Mnoho zemí v tom vidělo velký problém i v souvislosti s tím, že Google má dominantní postavení na trhu a jeho minulost je spjatá i se zneužíváním tohoto postavení. Jistě je vám známa služba Google News, jež agreguje zprávy. Právě kombinace dominantního postavení a toho, že se jedná o agregátor zpráv je důvodem, proč se služba stala trnem v oku vydavatelů a hlavním důvodem, proč se tuto problematiku různé státy snažily řešit již nějakou dobu před vydáním směrnice.

Například ve Španělsku to došlo až tak daleko, že Google v roce 2014 vypnul pro Španělsko celou platformu Google News jako reakci na změnu jejich autorského zákona, kde bylo upraveno, že agregátory zpráv musejí platit španělským zpravodajským organizacím kolektivní licenční poplatky za užití jejich článků. K návratu Google News do Španělska došlo až v roce 2022, kdy společnost Google reagovala na změnu španělského autorského zákona. Španělsko svou úpravu autorského práva změnilo právě v souvislosti s vydáním směrnice DSM.

Google svou službu ze země odstranil kvůli kolektivnímu poplatku. Díky změně bude nyní moct uzavírat licenční smlouvy s jednotlivými vydavateli tiskových periodik. Google tak může uzavřít smlouvy s kým bude chtít a s kým nebude, tak jejich články nepoužije. Nicméně při opětovném vstupu služby do Španělska Google počítal s tím, že řada vydavatelů poplatky vyžadovat nebude, jelikož v opačném případě Google může upravit vyhledávání způsobem, který v důsledku sníží provoz jejich stránek.⁷¹ Pak už je jen na zvážení provozovatele, zda se mu vyplatí více menší provoz, ale vyšší zisky za reklamu či naopak. Tím se toho pro službu Googlu moc nemění oproti předchozí úpravě. Právě díky dominantnímu postavení na trhu s nimi ostatní platformy uzavřou smlouvy, které budou spíše výhodnější pro Google než pro ně. Bohužel směrnice úpravu dominantního postavení agregátorů zpráv na trhu neřeší.

Španělsko nebylo jedinou zemí, která se o změnu problematiky snažila. O úpravu se snažily například i Belgie, Německo a Francie. V Německu obsahovalo

⁷¹ VINCENT. James. Spain has changed its copyright law in accordance with EU legislation. IN: theverge.com [online]. 3.11. 2021 [cit. 20.3.2023] Dostupné z: <https://www.theverge.com/2021/11/3/22761041/google-news-relaunch-spain-payments-publishers-eu-copyright-directive>

autorské právo možnost účtovat poplatky za reprodukování žurnalistických článků již v roce 2013, kdy německým vydavatelům vadilo nejen to, že se s nimi Google nedělí o příjmy, ale navíc je nežádá ani o souhlas se sdílením jejich děl. Tato úprava byla ovšem v roce 2019 Soudním dvorem Evropské unie prohlášena za neplatnou z důvodu formálních chyb v legislativním procesu.⁷² V roce 2022 dokonce vedl Německý kartelový úřad řízení proti Google, kvůli jeho zpravodajské službě, a to kvůli monopolu platformy. Úřad nakonec od vyšetřování upustil poté, co Google provedl úpravy, aby umožnil přístup konkurenci a i uskutečnil změny ve prospěch vydavatelů. Podmínkou také bylo vyloučení „Google News Showcase“.

Licenční program News Showcase, který je možné znát pod českým názvem „Výběr Zpráv Google“, byl v České republice ukončen. V rámci tohoto programu platil Google několika vydavatelům, se kterými měl uzavřené smlouvy, za jejich obsah. Stalo se tak na konci roku 2022 a důvodem byla chystaná novela implementující směrnici DSM do českého práva. Stažení tohoto programu v ČR Google odůvodnil tím, že jde novela za rámec dané směrnice, a tudíž musí dojít ze strany Google ke změně zobrazování náhledů zpráv. Názory na zrušení News Showcase se různí, ale převládá ten, že to pro média, a to zejména ta malá, která byla naopak cílem směrnice a potažmo novely podpořit, bude mít účinky spíše negativní.

6.5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789

Směrnici (EU) 2019/789 se stanovila pravidla pro výkon autorského práva a práva s nimi související vztahující se na některé online přenosy vysílacích organizací. Jedná se o poměrně krátkou směrnici, která má za cíl doplnit směrnici 93/83/ES⁷³ o satelitech a kabelech (SatCab). Ta obsahuje pro dnešní dobu již úpravu zastaralou, obsahuje některé formy vysílání z éry před digitalizací. Vystala tak potřeba upravit nové formy vysílání a celkově úpravu zmodernizovat. Nová směrnice je také známá pod její zkratkou OnlineSatCab.

⁷² LOVELLS. Hogan. The end of an odyssey: The German Act to adapt copyright law to the requirements of the Digital Single Market.[online] IN: jdsupra.com. 1.6. 2021 [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: <https://www.jdsupra.com/legalnews/the-end-of-an-odyssey-the-german-act-to-1507250/>

⁷³ Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu

Jejím cílem je usnadnit a podpořit poskytování online služeb, které doplňují vysílací službu, kterou poskytuje vysílací společnost a podpořit přístup k ní, ale také usnadnění digitálního vysílání televizních a rozhlasových programů přes hranice členských států Evropské unie. Tedy se snaží, aby občané členských států měli přístup k většímu množství televizních a rozhlasových programů z ostatních členských zemí. Směrnice má 3 nejdůležitější body. Těmi jsou: uplatňování zásady země původu na doplňkové online služby poskytované vysílacími organizacemi. Dále převzetí vysílání televizních a rozhlasových programů a třetím bodem je přenos programů prostřednictvím přímého dodání signálu.

Směrnice definuje pojem doplňkových online služeb v čl. 2 odst. 1. Doplňkové online služby jsou služby, kterými vysílací organizace poskytují online publiku buď určité rozhlasové nebo televizní programy, nebo materiály, které jsou k nim doplňkové, a to současně s vysíláním nebo bezprostředně po něm po stanovenou dobu. Dle odůvodnění směrnice se jedná o materiál, který program doplňuje, obohacuje či rozšiřuje, a proto může být přístupný před a po samotném vysílání programu.⁷⁴ Pod doplňkovými službami si lze představit například službu tzv. zpětného zhlédnutí.

K usnadnění vypořádání práv z poskytování služeb přes hranice, má sloužit zásada země původu. Ta se bude uplatňovat pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících sdělování a zpřístupňování jakéhokoli díla, či jiného předmětu ochrany veřejnosti, k nimž dochází poskytováním veřejnosti televizního a rozhlasového programu prostřednictvím doplňkových online služeb. Bude se mít za to, že k němu dochází výhradně v členském státě, ve kterém má vysílací organizace hlavní provozovnu. Na rozhlasové programy se toto vztahuje na všechny, u televizních se to omezuje na zpravodajské pořady a pořady o aktuálních událostech a na plně financovanou vlastní tvorbu vysílací organizace, s výjimkou přenosů sportovních akcí a děl a jiných předmětů ochrany jež jsou jejich součástí.⁷⁵

Zásada vysílacím organizacím usnadňuje získání práv potřebných k nabízení doplňkových online služeb. Díky této zásadě nemusí taková organizace získávat

⁷⁴ Bod 8 Odůvodnění Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

⁷⁵ Čl. 3 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

práva v každém členském státě, kde je služba dostupná, nýbrž ji stačí získat v zemi původu. Při platbách za tato práva a poskytování licencí se musí zohlednit specifika dané doplňkové online služby, právě například jazykové verze služeb či trvání online dostupnosti programů.⁷⁶

Jak už bylo zmíněno ve vysílání došlo ke změnám a již docela dlouho se používá jiný, než kabelový, přenos. Časté je nyní vysílání pomocí mobilních, satelitních a digitálních pozemních sítí, ale také prostřednictvím sítí založených na protokolu IP.⁷⁷ Směrnice na to reaguje a tak upravuje tzv. převzaté vysílání, jímž je současný, nezměněný a úplný přenos určený pro příjem původního vysílání televizních nebo rozhlasových programů veřejností z jiného členského státu, nejedná-li se o přenos kabelový. To původní vysílání, ať už uskutečňováno po drátě nebo vzduchem, nesmí být online. Převzaté vysílání musí provádět jiná strana než vysílací organizace, která provedla původní přenos a je-li toto vysílání uskutečňováno službou, která poskytuje přístup k internetu, pak musí probíhat v zabezpečeném vysílání.⁷⁸

Vykonávat práva k takovému vysílání mohou jak vysílací organizace, tak i jiní nositelé. Účelem úpravy je zajistit, aby nositelé práv udělovali licence, či žádosti o ně zamítali pouze skrze organizace kolektivní správy a v případech převzatého vysílání jinými nositeli práv než vysílacími organizacemi. To i v případě že nositelé práv nepřevodili správu práva na orgán kolektivní správy. To se nevztahuje na vysílací organizace ve vztahu k jejich vlastnímu vysílání.⁷⁹

Pokud provozovatel služeb sděluje dílo, které převzal z televizního nebo rozhlasového programu, musí k tomu samozřejmě získat licenci, k čemuž se užijí obdobná pravidla pro jejich získávání pro kabelový přenos. Tato licence v souladu s ustanoveními směrnice 93/83/EHS musí být udělena prostřednictvím organizace

⁷⁶ Čl. 3 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

⁷⁷ AGUSTINOY. Albert. Intellectual property and broadcasting organizations [online] IN: cuatrecasas.com. [cit. 21.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.cuatrecasas.com/en/global/art/spain-intellectual-property-and-broadcasting-organizations>

⁷⁸ Čl. 2 odst. 2 a 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

⁷⁹ Čl. 4 a 5 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

kolektivní správy.⁸⁰ Směrnice usiluje i o to, aby smlouvy uzavřené organizací kolektivní správy a provozovateli služeb převzatého vysílání, byly platné i pro nositele práv, jež tato organizace nezastupuje, jde-li o práva, na která se vztahuje povinná kolektivní správa. Je-li takových organizací v členském státě více, bude o tom, která organizace bude udělovat souhlas s licencí, rozhodovat daný členský stát.⁸¹ Nositel práv si může sám rozhodnout, zda svá práva převede na vysílací organizaci nebo na organizaci kolektivní správy.

Směrnice v odůvodnění doporučuje členským státům, aby pro zajištění právní jistoty stanovily, že pokud vysílací organizace přenáší své signály distributorovi, který je dále distribuuje veřejnosti, pak se jedná pouze o jediný úkon sdělování veřejnosti.

Přenosem programů prostřednictvím přímého dodání signálu přenáší vysílací organizace své signály s programem jiné organizaci než vysílací organizaci (distributorovi) tak, že tyto signály nejsou během přenosu přístupné veřejnosti.⁸² A následně až distributor program přenáší veřejnosti. Vysílací organizace tak signál na veřejnost přenášejí nepřímou a přesto, že se teoreticky jedná o opakovaný přenos, tak tím, že vysílací organizací nedojde k přenosu přímo veřejnosti, se o opakovaný přenos nejedná a směrnice říká, že jde o jediný úkon sdělování veřejnosti.

Nicméně je zde silná podobnost s převzetím vysílání, a tak podle práva EU mohou distributoři signálů také využívat povinného mechanismu kolektivní správy. Proto směrnice říká, že si členské státy mohou stanovit, zda se články zabývající se převzetím vysílání užijí pro přenos programů prostřednictvím přímého dodání signálu obdobně na udělení, či odmítnutí udělení licence distributorům signálu od nositelů práv.

V článku 11 směrnice stanovuje přechodné dvouleté období během něž mají státy přizpůsobit všechny platné smlouvy, na které se vztahují ustanovení této směrnice. V souladu s tím budou tyto dohody od 7. června 2023 podléhat zásadě

⁸⁰ Bod 15 Odůvodnění Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

⁸¹ Bod 16 Odůvodnění Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

⁸² Čl. 2 odst. 4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

země původu. Na licence platné 7. června 2021, které spadají pod působnost čl. 8 se tento článek užije od 7. června 2025.

6.6 Transpozice směrnic 2019/790/ES (DSM) a 2019/789/ES (OnlineSatCab)

V první řadě je dobré připomenout, že existuje rozdíl mezi transpozicí a implementací, ačkoliv tyto pojmy bývají někdy zaměňovány či používány rovnocenně. Transpozicí je formální promítnutí věcného obsahu směrnice do vnitrostátního právního řádu. Kdežto implementace zahrnuje i další část, přicházející po transpozici a to zajištění toho, aby opatření, která byla transponována do právního řádu byla účinná. Aby se práva a povinnosti z nich plynoucí dala vymáhat.

V obou směrnicích je stanoveno, že právní předpisy zajišťující soulad s jejich ustanoveními, musí být účinné nejpozději do 7. června 2021. Jak se později ukázalo, tato lhůta nebyla moc reálná, jelikož to stihly pouze 3 státy, konkrétně Německo, Nizozemsko a Maďarsko. Proti většině členských států, které lhůtu dodržet nestihly, tak bylo kvůli tomu zahájeno šetření pro nesdělení přijatých transpozičních opatření Evropské unie. Takové šetření bylo zahájeno celkem proti 23 státům.

To, že tak velké množství států transpozici nestihlo, není samozřejmě náhodou. Státy se totiž nacházely v obtížné pozici. Největší vliv na to měl článek 17 směrnice 2019/790/ES. Ten, jak je již uvedeno dříve, vzbudil mnoho otázek a znepokojení, což směrnice již předpokládala, a proto se v ní Evropská komise zavázala vydat pokyny pro uplatňování článku. Ty měly členským státům poskytnout jakousi asistenci pro úspěšnou transpozici článku, a proto státy kvůli obtížné uchopitelnosti transpozice tohoto článku čekaly, jak se Evropská komise vyjádří. Evropská komise kvůli vydáním pokynů svolala několik jednání se zástupci zúčastněných stran a v červenci 2020 vydala konzultační dokument, který obsahoval úvahy o pokynech. Samotné pokyny byly ale vydány až 4.6. 2021, tedy jen 3 dny před koncem transpoziční lhůty. Pro státy, které čekaly na pokyny v očekávání pomoci s transpozicí, se transpozice v dané lhůtě tedy stala fakticky

nemožnou. Situaci, jak při vytváření pokynů, tak ale i při transponování směrnice jednotlivými zeměmi, stěžovala rovněž probíhající pandemie.

Přestože většina členů EU stihla do dnešní doby transpozici provést, stále jsou tací, kteří tak neučinili. Proto Evropská komise 15. 2. 2023 oznámila, že předá Bulharsko, Dánsko, Finsko, Lotyšsko, Polsko a Portugalsko k Soudnímu dvoru EU pro nesdělení přijatých transpozičních opatření týkajících se autorského práva a práv souvisejících s jednotným digitálním trhem.⁸³

Především směrnice DSM je psána poměrně vágně, což vzhledem k tomu, že má mít harmonizující účinky, není nejvhodnějším řešením, jelikož se kvůli tomu budou úpravy v jednotlivých členských státech lišit, a to i přes to, přestože by se státy měly řídit jednotným výkladem.

6.6.1 Česko

Úprava českého právního řádu, aby odpovídala oběma směrnicím, byla provedena Zákonem číslo 429/2022 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Jak je již uvedeno v názvu, tak tento zákon novelizoval autorský zákon, ale i zákon živnostenský, zákon o právu na informace o životním prostředí, trestní zákoník, zákon o základních registrech a občanský zákoník. Návrh zákona vypracovávalo Ministerstvo kultury a nakonec byl přijat až 8. prosince 2022 a účinnosti nabyl 5. ledna 2023.

Návrhu transpozičního zákona bylo nejdříve vytýkáno, že nedošlo k posouzení dopadů takové právní úpravy, a tak musel být původní návrh upraven. Proces přijetí se dále pozdržel i kvůli konci volebního období Poslanecké sněmovny.

Některé obsahové části směrnic již v našem právním řádě byly a zbytek je upraven právě novelou. Ta reflektuje původní návrh zákona č. 429/2022 Sb., i když k němu byla celá řada pozměňovacích návrhů.

⁸³ COOKE. Chris. European Commission goes to court against six countries still to implement the 2019 Copyright Directive. IN: completemusicupdate.com. 16.3. 2023 [cit. 22.3. 2023]. Dostupné z: <https://completemusicupdate.com/article/european-commission-goes-to-court-against-six-countries-still-to-implement-the-2019-copyright-directive/>

Novela je kritizována proto, že víceméně převzala znění článku 17 a tím nevyřešila vágnost jeho ustanovení. Daleko větší problémy ale způsobuje to, že v jiných ohledech je novela ve svých ustanoveních přísnější, než směrnice DSM vyžaduje. K zostření došlo především v oblasti práv vydavatele k jeho tiskové publikaci.

Z toho důvodu na sebe ohlasy nenechaly dlouho čekat, jak už bylo zmíněno výše, tak velkým odpůrcem byla společnost Google, která kvůli tomu uzavřela program News Showcase, ač v některých jiných zemích program stále funguje. Martin Baxa (ministr kultury, ODS) toto rozhodnutí označil za obchodní a novelou nevynucené.

Ze strany Google zaznělo, že zobrazování obsahu potenciálně chráněného autorským zákonem pro ně představuje riziko, jelikož jim hrozí, že by za něj mohli dostat nepřiměřeně vysokou pokutu. Problém vidí především v ustanovení, která se do zákona dostala pomocí pozměňovacího návrhu Josefa Laciny (poslanec, STAN). Ten reagoval na situace, které nastaly ve státech, které již směrnici transponovaly.

Jev, který je bohužel v lidské povaze, je snaha pro nás nepříjemné situace obejít, či to zařídit tak, aby to pro nás bylo co nejméně nepraktické. A tak samozřejmě jednaly i platformy v zahraničí, kde došlo k začlenění článku 15 směrnice DSM do právního řádu. Aby internetové společnosti nemusely platit za licenční poplatky za využívání obsahu, začaly jednoduše zobrazovat jen to, na co se vztahují výjimky, tedy prosté odkazy a velmi krátké úryvky. Výsledek takového jednání nenaplnuje záměry směrnice, jelikož vydavatelé tisku nejen nedostanou odměnu, ale ještě se sníží jejich „viditelnost“ v online prostředí. Proto se český zákonodárce rozhodl úpravu přitvrdit.

A tak se objevil v pozměňovacím návrhu Mgr. Laciny bod 14, který by měl posílit postavení vydavatelů tisku a zakazuje platformám, aby podnikaly kroky k vyhnutí se placení licenčních poplatků.⁸⁴ Do autorského zákona se ustanovení dostalo ve stejném znění a to:

„Poskytovatel služby informační společnosti je povinen zdržet se jednání, kterým by obcházel právo vydavatele k jeho tiskové publikaci, a to zejména tím, že by:

⁸⁴ SLÍŽEK. David. Google přestane v ČR ukazovat náhledy článků, důvodem je novela, podle které má platit za obsah. IN: lupa.cz. 1.12. 2022 [cit. 24.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/google-prestane-v-cr-ukazovat-nahledy-clanku-duvodem-je-novela-podle-ktere-ma-platit-za-obsah/>

- a. *odmítl jednat v dobré víře o udělení oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci, včetně úhrady přiměřené odměny za toto užití,*
- b. *svévolně omezil či upravil službu informační společnosti diskriminačním způsobem tak, že by vyloučil nutnost získání oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci od konkrétního vydavatele, aniž by měl pro takové omezení či úpravu spravedlivý důvod; toto ustanovení se použije pouze, jde-li o poskytovatele služby informační společnosti s dominantním postavením na trhu se službou, kterou omezil či upravil dle předchozí věty,*
- c. *zneužil svého dominantního tržního postavení k tomu, aby získal oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci za podmínek pro vydavatele nepřiměřeně nevýhodných.*⁸⁵

Úprava jasně cílí na dominantní platformy jako je právě Google nebo Facebook, ale zasáhne i menší platformy a vydavatele. Podle některých Google vypnutím programu Showcase zkouší vynutit změnu, jelikož tím sníží provoz na webových stránkách médií. Vydavatelé tiskových publikací tak ve finále mohou na novele prodělat.

Pokud by poskytovatel informační společnosti toto ustanovení nedodržel, pak by se dle autorského zákona dopustil přestupku a za takové jednání mu hrozí pokuta až do 500 000Kč nebo 1 % celkového ročního obratu.⁸⁶ Což bylo ze strany Google a jiných platforem kritizováno nejvíce, jelikož se jim výše pokuty zdá nepřiměřená.

Novela upravila i způsob, jakým se určí výše licenčního poplatku, pokud se na ni poskytovatel služby a vydavatel nemohou dohodnout do 60 dnů ode dne zahájení jednání o udělení oprávnění k výkonu práva užít tiskovou publikaci. Strany mají možnost se obrátit na Ministerstvo kultury s žádostí o určení výše odměny a jsou povinny poskytnout ministerstvu na vyžádání nezbytné údaje.⁸⁷

Novela článek 17 směrnice spíše neměnila, a tak je v zákoně úprava velmi podobná. Přesto se pár rozdílů objevilo. Pro poskytovatele obsahu online byl přidán

⁸⁵ § 87b odst. 14 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

⁸⁶ § 105b odst. 2 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

⁸⁷ § 87b odst. 11 a 12 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

ještě jeden požadavek. A to, že taková platforma soutěží, nebo alespoň může soutěžit, s jinými online službami zpřístupňujícími díla stejné cílové skupině.⁸⁸

Nová úprava myslí i na případy, kdy by uživatel platformy pro sdílení obsahu online nahrál dílo, které takto užito být může a ze strany platformy by bylo smazáno nebo by bylo nahrání zamezeno. Tím by došlo k zakázanému omezování dostupnosti díla.⁸⁹ Pokud by tak poskytovatel činil opakovaně, může se oprávněná právnická osoba hájit zájmy soutěžitelů nebo zákazníků a domáhat vůči poskytovateli zákazu poskytování služby pomocí žaloby.⁹⁰

Co se týče směrnice OnlineSatCab, tak poměrně velké části už česká právní úprava odpovídala, nijak velká změna předpisů tudíž nebyla potřeba. V autorském zákoně přibyla definice doplňkové online služby vysílatele a ta v zásadě odpovídá směrnici. Definici obsahuje § 21a autorského a zdůrazňuje, že se jedná o vysílání počítačovou nebo obdobnou sítí. Výkon práv k převzatému vysílání je upraven v § 97d a § 97e autorského zákona, ten nicméně nepřevzal pojmy, které jsou ve směrnici, a tak bychom tam „převzaté vysílání“ hledali marně a ani „organizace kolektivní správy“ se tam nenachází, místo ní je tam pojem kolektivní správce.

6.6.2 Francie

Francouzská transpozice směrnice DSM je jednou z těch, ze kterých se český zákonodárce inspiroval, když tvořil tu naši, ale nikoliv v pozitivním smyslu. Ve Francii byla směrnice implementována již v roce 2019 a článek 15 směrnice byl implementován způsobem, že byl text v podstatě jen převzán. Internetové vyhledávače se tomu přizpůsobily a šly cestou nejmenšího odporu. Tedy zobrazovaly jen velmi krátké úryvky a odkazy.

Když takto učiní dominantní poskytovatel, tak to z důvodu neexistence odměny z licence a menší viditelnosti publikací přináší nižší výdělek pro vydavatele tiskových publikací. Společnost Google tak učinila s tím, že v tom bude

⁸⁸ § 46 odst. 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

⁸⁹ § 49 odst. 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

⁹⁰ § 51a odst. 1 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

pokračovat, pokud jí vydavatelé tisku nepovolí zobrazování obsahu zdarma. V reakci na to dvě odborové organizace zastupující francouzské vydavatele tisku podaly stížnost na Google u francouzského úřadu pro hospodářskou soutěž s tvrzením, že postup společnosti Google představuje zneužití dominantního postavení a rovněž zneužití ekonomické závislosti. Organizace dále požadovaly, aby společnost Google s vydavatelem do budoucna jednala v dobré víře.⁹¹ Úřad vyměřil Google pokutu necelých 13 miliard Kč a rozhodl, že Google musí zobrazovat obsah v původním rozsahu a s vydavatelem, kteří projeví zájem o uzavření licenční smlouvy jednat v dobré víře. To později potvrdil soud.

Obavu ze stejného dopadu transpozice mělo mnoho států Evropy. V Německu tak byla implementace dokonce předmětem veřejné konzultace.

6.6.3 Itálie

V Itálii došlo k implementaci, která šla také za minimální hranice úpravy dle směrnice. Součástí právního řádu se tak stala ustanovení, která zakotvují, že poskytovatel služby informační společnosti musí vyjednávat s vydavatelem tiskové publikace o výši odměny a že má po dobu vyjednávání zakázáno vydavatele ze služby informační společnosti vyřadit. Stanovili i způsob, jak rozhodnout spor o výši odměny a že poskytovatel služby informační společnosti je povinen při tom spolupracovat tím, že poskytne nezbytné informace a doklady. A v neposlední řadě byla za nedodržení povinností stanovena sankce až do výše 1% ročního obrátu.⁹² Jak je patrné, tak pozměňovací návrh Mgr. Laciny vycházel právě z italské implementace.

Italská úprava se snažila i o větší specifikaci pojmu „velmi krátké úryvky“ a to tak, že je to jakákoli část publikace, která nezbavuje potřeby nahlédnout do žurnalistického článku jako celku.

⁹¹ HENSHALL. Katie. Copyright, Competition, and Controversy: Press Publishers' Right under the Copyright Directive. IN: jdsupra.com. 30.6. 2022. [cit. 25.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.jdsupra.com/legalnews/copyright-competition-and-controversy-74664/>

⁹² Odůvodnění pozměňovacího návrhu Josefa Laciny k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

7 Porušování autorských práv

V digitálním prostředí je snadné autorská práva porušit, poměrně obtížně se to hlídá, a tak se porušování do značné míry toleruje. Tudiž se to děje poměrně často a mnoho lidí si porušení ani není vědomo. Autorský zákon zakazuje jinému, než nositeli autorského práva, dílo bez udělené licence užít. To samozřejmě platí i pro nakládání s obsahem, který je chráněn právy souvisejícími s autorským právem. Takovým obsahem je zejména audio nebo videonahrávka. V prostředí internetu je autorské právo nejčastěji porušováno neoprávněným sdělováním děl veřejnosti.

Pomocí internetu se díla a jiné předměty ochrany dostávají k široké veřejnosti, a to hojně právě díky uživatelům platform, které poskytují služby sdílení online. To totiž do novely zákona bylo prakticky obtížné postihnout a takový poskytovatel tak byl prakticky jen nucen dílo po výzvě z platformy smazat.

Porušování autorského práva pochopitelně nejvíce postihuje autora díla či jiného nositele autorských práv. Jedná se obvykle o vlastníky práv k hudebním a filmovým dílům. Není divu, že se společností porušování práv nelíbí a určitě všichni budeme souhlasit s tím, že autor i nositel autorských práv by měli mít nárok na spravedlivou odměnu. To tedy vyústilo v potřebu úpravy, jež obsahuje článek 17 směrnice DSM. Termín, který se pro neoprávněné užití děl užívá je softwarové pirátství, nebo také jen pirátství.

Motivace pro pirátství bývá různá, pro někoho je to výzva, že zvládne překonat omezení, která se na záznamech nacházejí a která by měla zneužití obsahu zabraňovat, či získání nějakého zisku, prestiže nebo i jen jako zábava. Pirát pak může na počítači, který je připojený do internetové sítě a který je identifikovatelný svou IP adresou zpřístupnit tato data a koncový uživatel si je stáhne. Ale daleko oblíbenější se stalo sdílení obsahu přes síť peer-to-peer.

Sítě peer-to-peer nebo také p2p jsou sítě, kde uživatelé sdílejí díla navzájem mezi sebou. Uživatel není jen pouhým pasivním příjemcem dat a služeb, ale poskytuje jiným uživatelům síť dále svá data. Takovým jednáním se dopouští sdělování díla veřejnosti. Což si právě mnoho takových uživatelů neuvědomuje. Spoléhají na to, že se jedná o volné užití díla pro vlastní potřebu, ale to se nevztahuje

na zpřístupňování díla, a tak mohou být u takového jednání odpovědní nejen za škodu, ale i trestněprávně odpovědní za porušení autorských práv. Pro policejní orgány je takové porušení poměrně obtížné prokázat, a to především rozsah této trestné činnosti.

O něco jednodušší postihnout je neoprávnění užití díla pomocí tzv. Filehostingu, v češtině se někdy objevuje pod pojmem hostování souborů či je možné jej znát pod označením cloudové uložení. Filehosting je proces poskytování a ukládání souborů přes internet, kdy provozovatel provozuje veřejné internetové uložení a data z něj jsou přístupná veřejnosti. Typickým českým představitelem je platforma uloz.to. U Filehostingu je zachována centrální úloha serveru, a tudíž se stále dá rozlišit uživatel a server. Je tedy jednodušší dokázat provozovateli protiprávní užití.

8 Předpokládaná budoucnost a vývoj

Autorské právo momentálně zažilo a stále ještě zažívá jednu z největších změn za poměrně dlouhou dobu. V Evropě sice probíhá snaha o jeho unifikaci, ale směrnice byla v některých částech moc obecná, aby myšlenka byla dotažena do konce. Členské státy EU mají směrnici implementovanou poměrně krátce a některé dokonce ještě vůbec, takže je možné, že se ještě v rámci těchto změn objeví snaha o jinou úpravu.

Státy, včetně České republiky, implementací převzaly i neurčité pojmy jako „velmi krátké úryvky“. V tomto případě se jedná o omezení práva vydavatelů tisku, kteří tak nesou břemeno prokázat, že část jejich publikace, kterou použil poskytovatel on-line služeb, šla nad rámec pojmu. Omezení bylo do směrnice začleněné kvůli tomu, aby uživatelé internetu mohli snadno vyhledávat relevantní informace s tím, že takové úryvky neohrozí investice vydavatelů tiskové tvorby do tvorby jejich obsahu. V odůvodnění směrnice je stanoveno, že pojem nesmí být vykládán tak, aby tím byla dotčena účinnost práv směrnicí stanovených. Zatím ale není jasné, co se pod takovým pojmem vlastně skrývá. Jak dlouhý je velmi krátký úryvek? A vztahuje se pouze na slova nebo může úryvek obsahovat i obrázek? Z toho důvodu se některé státy jako právě Itálie pokoušely o bližší upřesnění. Nakonec to tedy v každém evropském státě bude odlišné. Někdo to bude mít podle

počtu slov, někdo si najde jiný způsob určení, ale v mnoha zemích stejně jako v České republice se to zřejmě ukáže až ustálením soudních rozhodnutí.

Díky cílům kladeným směrnicemi, kterými jsou harmonizace aplikace a úpravy autorského práva a finální obecnosti směrnice se nedá vyloučit, že by mohl přijít nějaký další pokus o úpravu na Evropské úrovni.

Ohledně české úpravy sám Martin Baxa prohlásil, že si nemyslí, že se jedná o finální stav autorského zákona a ještě se bude měnit. Hlavně ve vztahu k posílení pozice vydavatelů tisku. Patrně ještě bude potřeba učinit nějaké změny, aby se vydavatelé dočkali spravedlivých odměn. Zatím se ale žádná další novela zákona v tomto směru nepřipravuje.

Je samozřejmě i otázkou, jak se k tomu do budoucna budou stavět platformy jako Google a Facebook. Ze strany Google už totiž zaznělo, že česká úprava narušuje svobodu podnikání garantovanou Listinou základních práv Evropské unie, nelze tak vyloučit, že by se společnost pokusila zákon změnit pomocí soudního sporu.

Ačkoliv se prý při tvorbě zákona jednalo s Unií vydavatelů a s Asociací online vydavatelů, je jasné, že kroky společnosti Google, která ovšem vypnutí News Showcase avizovala, dopadne hlavně negativně na malá online média. Tím může dojít k tomu, že nám zbyde médií méně, a to především těch větších, sníží se tak jejich diverzita. Což je ideální stav pro šíření dezinformací.⁹³ Ministr kultury sice prohlásil, že jednání společnosti není vynucené novelou, ale ze situací, jak se Google zachoval ve Francii a Španělsku mělo být ministerstvu jasné, že výhrůžka ohledně vypnutí programu rozhodně nebyla planá.

Obecně je shoda na tom, že toto téma je problémem a je potřeba ho řešit a přijetí legislativy, která se o to snaží je krok správným směrem, nicméně jak to bude vypadat je čistě otázkou času a právě dle budoucí situace bude ukazatelem, jak legislativu upravit, aby byl stav co nejideálnější.

⁹³ HRDLIČKA, Jan. *Když Google vypne náhledy a omezí služby, znevýhodní to malá média*. IN: Echo24.cz. 5.12. 2022 [cit. 26.3. 2023] Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SCvtA/zpravy-domov-google-znevychodni-mala-media-autorsky-zakon>

9 Závěr

Začátkem práce jsem se zabývala otázkou, co je médium a jaký význam má v moderní době plné technických přístrojů a hlavně internetu. Co jsou autorská práva, na které předměty ochrany se dají užít a hlavně jejich specifikace v internetovém prostředí. Proti jakému nakládání s autorskými díly ochrana směřuje, ale také za jakých zvláštních situací se neuplatní.

Hlavním cílem práce bylo zejména přiblížit nejnovější změnu v úpravě autorských práv, kterou nastolily Evropské směrnice a to Směrnice 2019/790 o autorském právu a jednotném digitálním trhu a Směrnice 2019/789, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů. Rozebrání jejich ustanovení a změn, které přinášejí, stejně jako přiblížení důvodu bouřlivých reakcí na jejich vydání a čím jsou směrnice tak kontroverzní.

Jak se Česká republika, ale i okolní státy, rozhodly obsah směrnic uchopit a implementovat je do svých právních řádů a z jakého důvodu se implementovaná ustanovení poměrně značně liší. V práci se věnuji i odezvě ze strany veřejnosti na kterou úprava cílila, jak na změnu autorského práva reaguje a také to, zda je pro ni změna vítanou nebo naopak, zda je to změna k horšímu.

Dotkla jsem se i tématu porušování autorských práv na internetu, jaké neoprávněné užití je v takovém prostředí nejčastější a jakými způsoby k němu dochází, proč se to děje a koho takové jednání poškozuje nejvíce.

Závěrem práce se pokouším shrnout, zda je aktuální situace do budoucna udržitelnou a jak se zdá, tak se většina odborníků v mnoha ohledech neshoduje, ale že je změna nevyhnutelná, o tom není sporu. A zda se dá předpokládat, že dojde v oblasti autorského práva v blízké době k nějakým dalším změnám.

RESUMÉ

The thesis deals with the issue of Copyright in Internet media. What is a medium and more specifically what is an internet medium. How are the copyright works used on the Internet, how they are used there in large quantities without authorization and the people who upload them there are not even aware of it. That there are platforms that work on the principle that such users upload works on them and that it is difficult to affect such people who upload it there illegally. It is a long-term and global problem, and there is an effort to solve it. This is one of the reasons why European directive 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC was issued. What controversies did this directive cause, why did it take so long for states to transpose it into their legal systems. Some of its articles are good, some are not, and it would therefore be good to modify them.

The work also deals with the European directive of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 laying down rules on the exercise of copyright and related rights applicable to certain online transmissions of broadcasting organizations and retransmissions of television and radio programs, and amending Council Directive 93/83/EEC, the most discussed article of the directive is about the rights of press publishers. That the regulation is not accepted well by multinational companies, especially Google, which has changed some of its services because of this, which is also not accepted well by smaller media platforms. The work thus deals with the fact that both directives had a nice idea, but their implementation will probably still need to be completed and improved.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A LITERATURY

Odborná a komentářová literatura

- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7
- ROZEHNAL, Aleš. *Média, etika a právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-884-6
- JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Masová média*. 2., přepracované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0743-6.
- MACEK, Jakub. *Úvod do nových médií*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. ISBN 978-80-7464-025-4
- TELEČEK, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4
- KOUKAL, Pavel, MYŠKA, Matěj, PULLMANNOVÁ, Helena, VOJTÍŠKOVÁ, Terezie, ZIBNER, Jan. *Právo duševního vlastnictví* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2020. Elportál. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html
- KNAP, K. *Autorský zákon a předpisy související*. Praha: Linde, 1998
- KLEIN, Bethany, Giles MOSS a Lee EDWARDS. *Understanding copyright: intellectual property in the digital age*. Los Angeles: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4462-8584-8
- JANSÁ, Lukáš, Petr OTEVŘEL, Jiří ČERMÁK, Petr MALIŠ, Petr HOSTAŠ, Michal MATĚJKA a Ján MATEJKA. *Internetové právo*. Brno: Computer Press, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4
- ČERMÁK, Jiří. *Internet a autorské právo*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4

Právní předpisy ČR

- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů
- Zákon č.480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů

Právní akty EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (Official Journal L 168, 30/6/2017)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1563 o přeshraniční výměně formátově přístupných rozmnoženin některých děl a jiných předmětů chráněných autorským právem a právy s ním souvisejícími mezi Unií a třetími zeměmi ve prospěch osob nevidomých, osob se zrakovým postižením nebo osob s jinými poruchami čtení (Official Journal L 242/1, 20/9/2017)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)
- Listina základních práv Evropské unie
- Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/789, kterou se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících vztahujících se na některé online přenosy vysílacích organizací

Judikatura Soudního dvora Evropské unie

- Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 26. dubna 2022, Věc C-401/19

Kvalifikační práce

- VAJBAROVÁ, Radka. *Autorskoprávní ochrana počítačových programů*. [online]. Praha, 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, fakulta právnická. Vedoucí práce JUDr. Irena Holcová.
- HRABEC, Tomáš. *Autorské právo a internet*[online]. Praha, 2014. Dostupné z: <https://is.ambis.cz/th/qwg1h/BP-Hrabec.pdf>. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, katedra práva. Vedoucí práce JUDr. Martin Nogol, MPA
- DOUPOVEC, Michal. *Proměna autorského práva v éře digitálních médií*[online]. Brno, 2015. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/os0h5/Promena_autorskeho_prava_v_ere_digitalnich_medii_finalni_verze_gbqxtame.pdf. Diplomová práce. Masarykova

univerzita, filozofická fakulta, Ústav hudební vědy, Teorie interaktivních médií. Vedoucí práce Mgr. Tomáš Staudek, Ph.D.

- BLÁHOVÁ, Martina. GATT a WTO a vývoj československé a české ekonomiky Bakalářská práce [online]. Praha, 2014. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/vlgk3/Bakalarska_prace_-_GATT_a_WTO_a_vyvoj_ceskoslovenske_a_ceske_ekonomiky_m565c.pdf. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce Ing. Stanislav Heczko, Ph.D.

Odborné a internetové články

- LIEDES, Jukka. Překlad: HOUDEK, Lukáš. *Mezinárodní autorská práva – nové perspektivy* [online]. Dostupné z: <https://nb.vse.cz/~bohacek/pr202/matp202/autor2.htm>
- NORMAN, Jeremy M. *The statute of Anne: The first copyright statute* [online]. Dostupné z: <https://www.historyofinformation.com/detail.php?entryid=3389>
- HERMOYE, Stephanie. *Copyright in the Digital Single Market. Analysis and Implementation of the New Directive. Introducing the Value Gap. Issue 9* [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.hoyngrokhmonegier.com/news-insights/copyright-in-the-digital-single-market-analysis-and-implementation-of-the-new-directive-introducing-the-value-gap-issue-9/> https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/praf/2019podzim/dusevni_vlastnictvi/web/index.html
- DONÁT, Josef. Budoucnost Českého autorského práva ve světle směrnice DSM. IN: epravo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-ii-113945.html>
- DONÁT, Josef. Budoucnost Českého autorského práva ve světle směrnice DSM. IN: epravo.cz [online]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/budoucnost-ceskeho-autorskeho-prava-ve-svetle-smernice-dsm-cast-i-113729.html>
- VINCENT, James. Spain has changed its copyright law in accordance with EU legislation. IN: theverge.com [online]. 3.11. 2021 [cit. 20.3.2023] Dostupné z: <https://www.theverge.com/2021/11/3/22761041/google-news-relaunch-spain-payments-publishers-eu-copyright-directive>
- LOVELLS, Hogan. The end of an odyssey: The German Act to adapt copyright law to the requirements of the Digital Single Market. [online] IN: jdsupra.com. 1.6. 2021 [cit. 20.3.2023]. Dostupné z: <https://www.jdsupra.com/legalnews/the-end-of-an-odyssey-the-german-act-to-1507250/>
- AGUSTINOY, Albert. Intellectual property and broadcasting organizations [online] IN: cuatrecasas.com. [cit. 21.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.cuatrecasas.com/en/global/art/spain-intellectual-property-and-broadcasting-organizations>
- COOKE, Chris. European Commission goes to court against six countries still to implement the 2019 Copyright Directive. IN: completemusicupdate.com. 16.3. 2023 [cit. 22.3. 2023]. Dostupné z:

- <https://completemusicupdate.com/article/european-commission-goes-to-court-against-six-countries-still-to-implement-the-2019-copyright-directive/>
- SLÍŽEK. David. Google přestane v ČR ukazovat náhledy článků, důvodem je novela, podle které má platit za obsah. IN: lupa.cz. 1.12. 2022 [cit. 24.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/aktuality/google-prestane-v-cr-ukazovat-nahledy-clanku-duvodem-je-novela-podle-ktere-ma-platit-za-obsah/>
 - HENSHALL. Katie. Copyright, Competition, and Controversy: Press Publishers' Right under the Copyright Directive. IN: jdsupra.com. 30.6. 2022. [cit. 25.3. 2023]. Dostupné z: <https://www.jdsupra.com/legalnews/copyright-competition-and-controversy-74664/>
 - HRDLIČKA. Jan. *Když Google vypne náhledy a omezí služby, znevýhodní to malá média.* IN: Echo24.cz. 5.12. 2022 [cit. 26.3. 2023] Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SCvtA/zpravy-domov-google-znevychodni-mala-media-autorsky-zakon>

Ostatní

- Odůvodnění pozměňovacího návrhu Josefa Laciny k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- Důvodová zpráva Návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790
- Odůvodnění Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790, o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě, Pokyny k aplikaci článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. Brusel. 2021